
بسم الله الرحمن الرحیم

دوختن
فقط یک مهارت نیست
یک هنر است...

NOVENTRA
SEWING
Technology + Creativity + Sewing

فصل اول

ابزار و تجهیزات خیاطی

Chapter 1
Tools and Equipment

آشنایی با ابزارها و تجهیزات مورد نیاز
برای شروع خیاطی حرفه‌ای

- ابزارهای برش و علامت‌گذاری
- وسایل دوخت و اتصال
- ابزارهای اتوکشی و پرس
- تجهیزات تکمیلی

با ابزار درست
هر ایده‌ای را می‌توان
به واقعیت دوخت.

Learn • Create • Grow

NOVENTRA

جزوهٔ جامع خیاطی

آموزش اصولی الگو، طراحی و دوخت

از پایه تا پیشرفته

«من فقط الگو نمی‌کشم؛ می‌خواهم دلیل هر خط و هر اندازه را بفهمم.»

سرفصل‌های روش‌ها و رویکردهای آموزشی

- روش متریک (Metric)
- روش مولر و پسر (Müller & Sohn)
- الگوهای تجاری (Commercial Patterns)
- روش بونکا (Bunka)
- منابع و روش‌های الگوکشی وینیفرد آلدریچ (Winifred Aldrich)
- منابع تخصصی هلن جوزف آرمسترانگ (Helen Joseph-Armstrong)
- سیستم الگوکشی لوترلو (Lutterloh)
- روش‌های الگوسازی فرانسوی
- روش‌های الگوسازی ایتالیایی
- رویکردهای آموزشی الگوسازی مرتبط با ESMOD
- تکنیک‌های طراحی حجمی Pattern Magic
- دراپینگ و مولاژ (Draping / Moulage)
- الگوکشی تخت (Flat Patternmaking)
- الگوهای آماده و روش کار با بوردا (Burda)

دامنهٔ آموزش

آموزش مرحله‌به‌مرحلهٔ اندازه‌گیری، الگوکشی، طراحی، برش و دوخت لباس زنانه، مجلسی ،لباس عروس و مردانه و کودک؛ از مبانی اولیه تا مباحث پیشرفته و تخصصی.

تهیه و تنظیم: آرتمیس قنواتی

سال انتشار: ۱۴۰۵

NOVENTRA | آموزش جامع خیاطی

فصل اول: ابزارها و تجهیزات خیاطی

NOVENTRA | آموزش جامع خیاطی از مبتدی تا حرفه‌ای

مقدمه فصل

خیاطی هنری کاربردی و مهارتی تخصصی است که از شناخت ابزارها و تجهیزات آغاز می‌شود. برای یادگیری اصولی خیاطی، پیش از ورود به مراحل اندازه‌گیری بدن، رسم الگو، برش پارچه و دوخت لباس، لازم است با ابزارهای موردنیاز، کاربرد هر ابزار، روش صحیح استفاده و نکات نگهداری از آن‌ها آشنا شویم.

در این فصل، ابزارها و تجهیزات خیاطی را به‌صورت مرحله‌به‌مرحله و با زبانی روشن و آموزشی بررسی می‌کنیم. هدف این است که هنرجو، حتی اگر هیچ تجربهٔ قبلی در خیاطی نداشته باشد، بتواند ابزارهای موردنیاز خود را بشناسد، کاربرد آن‌ها را درک کند و با آگاهی بیشتری برای تمرین‌های عملی آماده شود.

مطالب این فصل تنها به معرفی نام ابزارها محدود نمی‌شوند؛ بلکه کاربرد، تفاوت‌ها، شیوه انتخاب، اصول استفاده، نکات ایمنی و روش نگهداری از تجهیزات نیز مورد توجه قرار می‌گیرند. همچنین با ابزارهای اندازه‌گیری، رسم الگو، برش، علامت‌گذاری روی پارچه، دوخت دستی، چرخ خیاطی، اتوکاری و کنترل کیفیت آشنا خواهیم شد.

از آنجا که ابزار مناسب می‌تواند بر دقت اندازه‌گیری، کیفیت برش، نظم دوخت و نتیجه نهایی لباس تأثیر بگذارد، شناخت صحیح تجهیزات یکی از پایه‌های مهم آموزش حرفه‌ای خیاطی به شمار می‌رود.

اهداف آموزشی فصل

در پایان این فصل، هنرجو باید بتواند:

۱. ابزارهای اصلی و کمکی خیاطی را شناسایی کند.

۲. کاربرد هر ابزار را در مراحل مختلف کار توضیح دهد.

۳. ابزار مناسب را با توجه به نوع پارچه و عملیات موردنظر انتخاب کند.

۴. اصول اولیه استفاده صحیح و ایمن از ابزارهای برش، دوخت و اتوکاری را رعایت کند.

۵. اجزای اصلی چرخ خیاطی خانگی و لوازم جانبی آن را بشناسد.

۶. با اصول اولیه آماده‌سازی چرخ، نخ‌کشی و بررسی کیفیت دوخت آشنا شود.

۷. از ابزارها به‌درستی نگهداری کند و از آسیب‌دیدن آن‌ها جلوگیری کند.

۸. برای ورود به مراحل بعدی آموزش، از جمله اندازه‌گیری بدن، الگوسازی، برش و دوخت لباس، آمادگی اولیه به دست آورد.

روش مطالعه فصل

مطالب این فصل از مفاهیم پایه آغاز می‌شوند و به‌تدریج به ابزارها و کاربردهای تخصصی‌تر می‌رسند. توصیه می‌شود هنرجو هر درس را با دقت مطالعه کند، ابزارهای معرفی‌شده را در صورت دسترسی از نزدیک بررسی کند و تمرین‌های پایان درس را انجام دهد.

شناخت ابزارها زمانی کامل‌تر می‌شود که اطلاعات نظری با مشاهده و تمرین عملی همراه باشد. بنابراین، در صورت امکان، ابزارها را در دست بگیرید، کاربرد آن‌ها را بررسی کنید و نکات ایمنی را پیش از استفاده به خاطر بسپارید.

نکته آموزشی: لازم نیست هنرجو در ابتدای مسیر تمام ابزارهای حرفه‌ای را تهیه کند. بهتر است ابتدا ابزارهای ضروری و متناسب با تمرین‌های مقدماتی را بشناسد و با پیشرفت مهارت‌های خود، تجهیزات تخصصی‌تر را تهیه کند.

ارتباط این فصل با فصل‌های بعدی

این فصل زیربنای عملی آموزش‌های آینده NOVENTRA است. در فصل‌های بعد، هنرجو با مبانی الگوسازی، اندازه‌گیری دقیق بدن، رسم الگوهای پایه و متدهای مختلف الگوسازی آشنا خواهد شد. سپس آموزش طراحی، برش و دوخت لباس‌های

زنانه، مردانه و بچگانه در مسیر آموزشی جداگانه و متناسب با نیازهای هر گروه دنبال می‌شود.

شناخت دقیق ابزارها به هنرجو کمک می‌کند در مراحل بعدی، انتخاب‌های آگاهانه‌تری داشته باشد و با نظم، دقت و ایمنی بیشتری کار کند

فهرست مطالب

جزوهٔ جامع خیاطی NOVENTRA

آموزش اصولی الگو، طراحی و دوخت از پایه تا پیشرفته

بخش اول: مبانی خیاطی

فصل اول: ابزارها و تجهیزات خیاطی

فصل دوم: شناخت پارچه، الیاف و ویژگی‌های پارچه‌ها

فصل سوم: اصول اولیه دوخت با دست و چرخ خیاطی

فصل چهارم: انواع دوخت، درزها و روش‌های تمیزدوزی

فصل پنجم: اندازه‌گیری اصولی بدن و شناخت تناسبات اندام

بخش دوم: مبانی الگوکشی

فصل ششم: اصول هندسی و محاسبات موردنیاز در الگوکشی

فصل هفتم: شناخت خطوط، علائم و اجزای الگو

فصل هشتم: رسم الگوهای پایه و شناخت آزادی لباس

فصل نهم: انتقال پنس، اصلاح الگو و تبدیل الگوی پایه به مدل

فصل دهم: برش، انتقال الگو روی پارچه و آماده‌سازی برای دوخت

بخش سوم: سیستم‌ها و روش‌های الگوکشی

فصل یازدهم: روش متریک (Metric)

فصل دوازدهم: روش مولر و پسر (Müller & Sohn)

فصل سیزدهم: الگوهای تجاری و روش کار با آن‌ها (Commercial Patterns)

فصل چهاردهم: روش کار با الگوهای بوردا (Burda)

فصل پانزدهم: روش‌های الگوسازی فرانسوی

فصل شانزدهم: روش‌های الگوسازی ایتالیایی

فصل هفدهم: سیستم بونکا (Bunka)

فصل هجدهم: روش‌ها و منابع الگوکشی وینیفرد آلدریچ (Winifred Aldrich)

فصل نوزدهم: منابع الگوکشی هلن جوزف آرمسترانگ (Helen Joseph-Armstrong)

فصل بیستم: سیستم لوترلو (Lutterloh)

فصل بیست‌ویکم: رویکردهای الگوسازی مرتبط با ESMOD

بخش چهارم: طراحی و تکنیک‌های پیشرفته

فصل بیست‌ودوم: الگوکشی تخت (Flat Patternmaking)

فصل بیست‌وسوم: دراپینگ و مولاژ (Draping / Moulage)

فصل بیست‌وچهارم: تکنیک‌های طراحی حجمی و خلاقانه Pattern Magic

فصل بیست‌وپنجم: اصلاح الگو برای اندام‌های مختلف و رفع ایرادهای لباس

بخش پنجم: آموزش جامع لباس زنانه

فصل بیست‌وششم: دامن؛ از الگوی پایه تا مدل‌های پیشرفته

فصل بیست‌وهفتم: شلوار زنانه؛ از پایه تا مدل‌سازی

فصل بیست‌وهشتم: بالاتنه، بلوز و شومیز

فصل بیست‌ونهم: آستین، یقه و جزئیات تخصصی

فصل سی‌ام: پیراهن روزمره و لباس‌های راحتی

فصل سی‌ویکم: مانتو و لباس‌های بیرونی

فصل سی‌ودوم: کت، پالتو و لباس‌های ساختارمند

فصل سی‌وسوم: لباس شب، مجلسی و عروس

فصل سی‌وچهارم: آسترکشی، لایی‌کشی و تمیزدوزی حرفه‌ای

بخش ششم: آموزش جامع لباس مردانه

فصل سی‌وپنجم: اندازه‌گیری و الگوهای پایه مردانه

فصل سی‌وششم: پیراهن مردانه و جزئیات آن

فصل سی‌وهفتم: شلوار مردانه

فصل سی‌وهشتم: جلیقه و کت مردانه

فصل سی‌ونهم: کت‌وشلوار، پالتو و لباس‌های رسمی مردانه

فصل چهلم: اصلاح الگو و دوخت حرفه‌ای لباس مردانه

بخش هفتم: آموزش جامع لباس کودک

فصل چهل‌ویکم: اندازه‌گیری و الگوهای پایهٔ کودک

فصل چهل‌ودوم: لباس نوزاد

فصل چهل‌وسوم: لباس روزمره کودک

فصل چهل‌وچهارم: پیراهن، شلوار و لباس‌های مناسبتی کودک

فصل چهل‌وپنجم: نکات ایمنی، راحتی و انتخاب پارچه برای لباس کودک

بخش هشتم: تکمیل مهارت‌های حرفه‌ای

فصل چهل‌وششم: زیپ، دکمه، جیب و جزئیات کاربردی

فصل چهل‌وهفتم: دوخت صنعتی و کنترل کیفیت

فصل چهل‌وهشتم: محاسبه مصرف پارچه و برآورد هزینه دوخت

فصل چهل‌ونهم: پروژه‌های عملی از الگو تا لباس نهایی

فصل پنجاهم: ارزیابی نهایی، رفع اشکال و آماده‌سازی نمونه‌کار حرفه‌ای

فهرست مطالب

بخش اول: آشنایی با خیاطی و ابزارهای آن

بخش دوم:آشنایی با ابزارهای اندازه‌گیری

بخش سوم: شناخت انواع پارچه و کاربرد آن‌ها

بخش چهارم: شناخت خطوط و اصول اولیه دوخت

بخش پنجم: آشنایی با الگو و علائم آن

بخش ششم: آماده‌سازی پارچه، الگوگذاری و برش

بخش هفتم: آموزش دوخت از پایه
بخش هشتم :شناخت برس و ابزارهای تمیزکاری چرخ خیاطی
بخش نهم:شناخت پایه‌های مختلف چرخ خیاطی و کاربرد آن‌ها
بخش دهم: روش صحیح روغن‌کاری و نگهداری چرخ خیاطی
بخش یازدهم: تمیزدوزی و اتوکاری حرفه‌ای
بخش دوازدهم: آموزش انواع دامن، شلوار و جلیقه
بخش سیزدهم: آموزش بلوز، پیراهن، کت، پالتو و لباس مجلسی
بخش چهاردهم: آسترکشی و تکنیک‌های پیشرفته دوخت
بخش پانزدهم: الگوسازی به روش متریک
بخش شانزدهم: الگوسازی به روش مولر
بخش هفدهم: روش‌های تجاری الگوسازی
بخش هیجدهم: پرو، رفع ایراد و کنترل کیفیت لباس
بخش اول: آشنایی با خیاطی و ابزارهای آن
۱. خیاطی چیست و چه مراحلی دارد؟
۲. آشنایی با ابزارهای اندازه‌گیری
۳. آشنایی با ابزارهای رسم الگو
۴. آشنایی با ابزارهای برش
۵. شناخت بشکاف خیاطی و روش صحیح استفاده از آن
۶. شناخت سوزن ته‌گرد، گیره پارچه و کاربرد آن‌ها
۷. شناخت انواع قیچی خیاطی و کاربرد هرکدام
۸. شناخت کاتر چرخشی و صفحه برش
۹.روش صحیح نگهداری و تیزکردن قیچی خیاطی
۱۰.آشنایی با ابزارهای دوخت
۱۱.شناخت ابزارهای کمکی دوخت دستی و کاربرد آن‌ها
۱۲.شناخت انواع نخ خیاطی و کاربرد هرکدام

۱۳.شناخت انواع سوزن خیاطی و کاربرد هرکدام

۱۴.آشنایی با ابزارهای علامت‌گذاری و لوازم جانبی

۱۵. شناخت انگشتانه، کاربرد آن و نکات ایمنی در دوخت دستی

۱۶.کاربرد کاربن خیاطی و رولت برای انتقال الگو و علامت‌ها

۱۷.شناخت صابون خیاطی، مداد مخصوص پارچه و روش علامت‌گذاری روی پارچه

۱۸.شناخت خطکش اندازه‌گیری جای دوخت و کاربرد آن

روش صحیح استفاده، نگهداری و ایمنی ابزارها

بخش دوم: شناخت انواع پارچه و کاربرد آن‌ها

۱. پارچه چیست و چگونه ساخته می‌شود؟

۲. شناخت الیاف طبیعی، مصنوعی و ترکیبی

۳. شناخت تار و پود پارچه

۴. انواع بافت پارچه و ویژگی‌های آن‌ها

۵. پارچه‌های نازک، متوسط، ضخیم و کشی

۶. شناخت پارچه‌های مناسب برای دامن، شلوار، جلیقه، بلوز و پیراهن

۷. پارچه‌های مناسب برای کت، پالتو و لباس مجلسی

۸. روش تشخیص پشت و روی پارچه

۹. روش نگهداری، شست‌وشو و اتوکاری پارچه

۱۰. انتخاب پارچه بر اساس مدل لباس و کاربرد آن

بخش سوم: شناخت خطوط و اصول اولیه خیاطی

۱. خط چیست و چه کاربردی در خیاطی دارد؟

۲. انواع خط در خیاطی و الگوسازی

۳. خط مستقیم، منحنی و شکسته

۴. تفاوت خط اندازه‌گیری، خط رسم و خط برش

۵. خط دوخت و مقدار جای دوخت

۶. علائم و نشانه‌های رایج در خیاطی

۷. آشنایی مقدماتی با اندازه‌گیری بدن

۸. اصول اولیه دقت، نظم و کنترل اندازه‌ها

بخش چهارم: آشنایی با الگو و علائم آن

۱. الگوی خیاطی چیست و چه کاربردی دارد؟

۲. تفاوت الگوی آماده، الگوی پایه و الگوی مدل

۳. آشنایی با قطعات مختلف الگوی لباس

۴. شناخت خط مرکزی جلو و پشت

۵. شناخت خط راستای پارچه (Grainline)

۶. شناخت خط روی دولای بسته پارچه (Fold Line)

۷. شناخت خط برش (Cutting Line) و خط دوخت (Stitching Line)

۸. شناخت پنس (Dart)، چرت (Notch) و علامت‌های تطبیق

۹. شناخت علامت‌های اندازه، شماره و نام قطعات الگو

۱۰. روش خواندن و بررسی یک الگوی آماده

۱۱. نکات مهم پیش از انتقال الگو روی پارچه

بخش پنجم: آماده‌سازی پارچه، الگوگذاری و برش

۱. آماده‌سازی پارچه پیش از برش

۲. بررسی جهت تار و پود و راستای پارچه

۳. تشخیص خواب و جهت طرح پارچه

۴. تا کردن صحیح پارچه برای برش

۵. چیدمان قطعات الگو روی پارچه

۶. رعایت راستای الگو و مقدار جای دوخت

۷. ثابت کردن الگو روی پارچه

۸. انتقال علامت‌های الگو روی پارچه

۹. انتخاب ابزار مناسب برای برش

۱۰. روش صحیح برش پارچه‌های مختلف

۱۱. برش پارچه‌های راه‌راه، چهارخانه و طرح‌دار

۱۲. اشتباهات رایج هنگام الگوگذاری و برش

۱۳. کنترل قطعات بریده‌شده پیش از شروع دوخت

بخش ششم: آموزش دوخت از پایه

۱. آشنایی با چرخ خیاطی و اجزای آن

۲. آشنایی با انواع چرخ خیاطی خانگی و صنعتی

۳. شناخت سوزن چرخ خیاطی و انتخاب سوزن مناسب

۴. شناخت نخ خیاطی و انتخاب نخ مناسب پارچه

۵. روش صحیح نخ‌کردن چرخ خیاطی

۶. تنظیم اولیه چرخ و کشش نخ

۷. تمرین کنترل پدال و دوخت روی کاغذ و پارچه

۸. دوخت مستقیم و دوخت منحنی

۹. ابتدا و انتهای دوخت و محکم‌کردن بخیه‌ها

۱۰. شناخت انواع درز و کاربرد آن‌ها

۱۱. درز ساده، درز فرانسوی و درز خوابانده

۱۲. درز دوبل و درزهای مناسب پارچه‌های نازک و ضخیم

۱۳. دوخت لبه‌ها و گوشه‌ها

۱۴. دوخت زیپ معمولی و زیپ مخفی

۱۵. دوخت دکمه، جادکمه و قزن

۱۶. رفع مشکلات رایج هنگام دوخت

۱۷. تمرین عملی دوخت‌های پایه و کنترل کیفیت

بخش هفتم: تمیزدوزی و اتوکاری حرفه‌ای

۱. تمیزدوزی چیست و چرا اهمیت دارد؟

۲. شناخت لبه‌های خام پارچه و روش جلوگیری از ریش‌ریش‌شدن

۳. پاک‌دوزی با سردوز

۴. پاک‌دوزی با زیگزاگ چرخ خیاطی

۵. پاک‌دوزی با نوار اریب

۶. پاک‌دوزی با توگذاری و پس‌دوزی

۷. شناخت نوار اریب و روش استفاده از آن

۸. تمیزدوزی درزها و لبه‌های لباس

۹. تمیزدوزی یقه، حلقه آستین و لبه آستین

۱۰. آشنایی با لایی چسب و کاربرد آن

۱۱. شناخت اتو، میز اتو و ابزارهای پرس

۱۲. تفاوت اتوکردن و پرس‌کردن در خیاطی

۱۳. اتوکاری در مراحل مختلف دوخت

۱۴. انتخاب دما و روش اتوکاری متناسب با جنس پارچه

۱۵. رفع چروک‌ها و ایرادهای ناشی از اتوکاری

۱۶. کنترل تمیزی داخل و بیرون لباس نهایی

بخش هشتم: آموزش انواع دامن، شلوار و جلیقه

فصل اول: آموزش انواع دامن

۱. آشنایی با اجزای دامن و اصطلاحات آن

۲. دامن ساده و دامن راسته

۳. دامن فون و انواع گشادی دامن

۴. دامن کلوش و نیم‌کلوش

۵. دامن پیلی‌دار و چین‌دار

۶. دامن ترک و دامن برش‌دار

۷. دامن لنگی و دامن نامتقارن

۸. دامن طبقه‌ای و دامن فانتزی

۹. دامن مجلسی و دامن آستردار

۱۰. انتخاب پارچه، دوخت و تمیزدوزی انواع دامن

فصل دوم: آموزش انواع شلوار

۱. آشنایی با اجزای شلوار و اصطلاحات آن

۲. شلوار ساده و شلوار راسته

۳. شلوار گشاد و شلوار دمپاگشاد

۴. شلوار تنگ و شلوار جذب

۵. شلوار پیلی‌دار و چین‌دار

۶. شلوار کمرکش و شلوار راحتی

۷. شلوار پارچه‌ای رسمی

۸. شلوار جین و نکات دوخت آن

۹. شلوار دمپا، برمودا و شلوارک

۱۰. شلوار دامن و مدل‌های ترکیبی

۱۱. انواع کمر، جیب، زیپ و دمپای شلوار

۱۲. پرو، اصلاح ایرادها و تمیزدوزی شلوار

فصل سوم: آموزش انواع جلیقه

۱. آشنایی با اجزای جلیقه

۲. جلیقه ساده و کلاسیک

۳. جلیقه جلو باز و دکمه‌دار

۴. جلیقه یقه‌دار و بدون یقه

۵. جلیقه برش‌دار و مدل‌دار

۶. جلیقه آستردار

۷. جلیقه رسمی و مجلسی

۸. انتخاب پارچه، دوخت، پرو و تمیزدوزی جلیقه

بخش نهم: آموزش بلوز، پیراهن، کت، پالتو و لباس مجلسی

فصل اول: آموزش انواع بلوز

۱. آشنایی با اجزای بلوز

۲. بلوز ساده و بلوز راسته

۳. بلوز برش‌دار و پنس‌دار

۴. بلوز آزاد و گشاد

۵. بلوز جلو دکمه‌دار

۶. بلوز یقه‌دار و بدون یقه

۷. بلوز آستین‌دار و بدون آستین

۸. بلوز چین‌دار و پیلی‌دار

۹. بلوز مجلسی و بلوز آستردار

فصل دوم: آموزش انواع پیراهن

۱. آشنایی با اجزای پیراهن

۲. پیراهن ساده و روزمره

۳. پیراهن راسته و جذب

۴. پیراهن فون و کلوش

۵. پیراهن برش‌دار و پنس‌دار

۶. پیراهن کمردار و چین‌دار

۷. پیراهن دکمه‌دار و پیراهن پیلی‌دار

۸. پیراهن آستین‌دار و بدون آستین

۹. پیراهن یقه‌دار و یقه‌های متنوع

۱۰. پیراهن مجلسی و شب

۱۱. پیراهن آستردار و چندلایه

فصل سوم: آموزش انواع کت

۱. آشنایی با اجزای کت

۲. کت ساده و کلاسیک

۳. کت کوتاه و کت بلند

۴. کت یقه‌دار و مدل‌های مختلف یقه
۵. کت تک‌دکمه و چنددکمه
۶. کت برش‌دار و پنس‌دار
۷. کت آستردار و لایی‌کشی
۸. جیب، سجاف، لبه و شکاف کت
۹. پرو و اصلاح ایرادهای کت
فصل چهارم: آموزش انواع پالتو
۱. آشنایی با اجزای پالتو
۲. پالتوی ساده و کلاسیک
۳. پالتوی کمردار
۴. پالتوی آزاد و اورسایز
۵. پالتوی دکمه‌دار و جلو باز
۶. پالتوی یقه‌دار و کلاه‌دار
۷. انتخاب پارچه و لایی مناسب پالتو
۸. آسترکشی و تمیزدوزی پالتو
۹. پرو و اصلاح ایرادهای پالتو
فصل پنجم: آموزش لباس‌های مجلسی و شب
۱. آشنایی با ساختار لباس مجلسی
۲. لباس مجلسی ساده و کلاسیک
۳. لباس مجلسی برش‌دار و پنس‌دار
۴. لباس دامن‌دار و دنباله‌دار
۵. لباس چین‌دار، پیلی‌دار و چندلایه
۶. لباس مجلسی آستردار
۷. انتخاب پارچه‌های ظریف و مناسب لباس شب
۸. دوخت پارچه‌های لیز، نازک و حساس

۹. تمیزدوزی حرفه‌ای لباس مجلسی

۱۰. پرو نهایی و کنترل کیفیت لباس

بخش دهم: آسترکشی و تکنیک‌های پیشرفته دوخت

فصل اول: شناخت آستر و لایی

۱. آستر چیست و چه کاربردی دارد؟

۲. انواع آستر و انتخاب آن بر اساس لباس

۳. لایی چیست و چه کاربردی دارد؟

۴. انواع لایی دوختنی و چسبی

۵. انتخاب لایی مناسب برای پارچه‌های مختلف

۶. روش چسباندن لایی و نکات مهم آن

فصل دوم: آموزش آسترکشی

۱. اصول اندازه‌گیری و آماده‌سازی آستر

۲. تفاوت آسترکشی کامل و موضعی

۳. آسترکشی دامن

۴. آسترکشی شلوار

۵. آسترکشی جلیقه

۶. آسترکشی بلوز و پیراهن

۷. آسترکشی کت و پالتو

۸. آسترکشی لباس مجلسی

۹. روش اتصال آستر به سجاف و لبه‌های لباس

۱۰. رفع ایرادهای رایج آسترکشی

فصل سوم: تکنیک‌های تخصصی دوخت

۱. دوخت انواع یقه و اتصال صحیح آن‌ها

۲. دوخت انواع آستین و اتصال به حلقهٔ آستین

۳. دوخت جیب‌های ساده و تخصصی

۴. دوخت سجاف و لبه‌های تمیز

۵. دوخت زیپ‌های معمولی، مخفی و تخصصی

۶. دوخت چاک و شکاف لباس

۷. دوخت کمر، کمربند و حلقه کمربند

۸. دوخت چین، پیلی و چین‌های تزئینی

۹. دوخت پارچه‌های کشی و ظریف

۱۰. کار با پارچه‌های ضخیم و چندلایه

فصل چهارم: جزئیات تزئینی و اجرای حرفه‌ای

۱. نصب دکمه، قزن، قلاب و بست‌های مختلف

۲. اجرای نوار اریب و نوارهای تزئینی

۳. استفاده از تور، گیپور و دانتل

۴. اجرای جزئیات تزئینی بدون آسیب به پارچه

۵. هماهنگی تمیزدوزی با نوع و مدل لباس

۶. کنترل کیفیت جزئیات و دوخت نهایی

بخش یازدهم: الگوسازی به روش متریک

فصل اول: آشنایی با روش متریک

۱. الگوسازی به روش متریک چیست؟

۲. تاریخچه و اصول کلی روش متریک

۳. ویژگی‌ها، مزایا و محدودیت‌های روش متریک

۴. آشنایی با اصطلاحات و علائم اختصاصی این روش

۵. تفاوت اندازه‌های بدن با اندازه‌های الگو

فصل دوم: اندازه‌گیری اصولی بدن

۱. ابزارهای لازم برای اندازه‌گیری

۲. اصول صحیح ایستادن و آماده‌سازی فرد

۳. تعیین نقاط اصلی اندازه‌گیری بدن

۴. اندازه‌گیری دور سینه، دور کمر و دور باسن

۵. اندازه‌گیری عرض شانه و طول شانه

۶. اندازه‌گیری طول بالاتنه و قد

۷. اندازه‌گیری عمق حلقه آستین

۸. اندازه‌گیری طول و دور آستین

۹. اندازه‌گیری فاق و اندازه‌های اصلی شلوار

۱۰. ثبت، بررسی و کنترل اندازه‌ها

۱۱. خطاهای رایج در اندازه‌گیری و روش اصلاح آن‌ها

فصل سوم: شناخت ساختار الگو

۱. شناخت نقاط و خطوط اصلی الگو

۲. ارتباط اندازه‌های بدن با خطوط الگو

۳. شناخت آزادی لباس و تأثیر آن بر اندازه الگو

۴. شناخت پنس و کاربرد آن در فرم‌دهی لباس

۵. شناخت اصول انتقال اندازه‌ها به الگو

فصل چهارم: الگوسازی بالاتنه به روش متریک

۱. آماده‌سازی ابزار و اندازه‌های مورد نیاز

۲. شناخت مراحل رسم الگوی پایه بالاتنه

۳. رسم الگوی پایه جلو

۴. رسم الگوی پایه پشت

۵. تعیین خطوط شانه، سینه، کمر و باسن

۶. تعیین محل و شکل پنس‌ها

۷. بررسی تعادل و تناسب الگوی پایه

۸. کنترل اندازه‌ها و اصلاح الگو

فصل پنجم: الگوسازی آستین و یقه

۱. اصول ارتباط آستین با حلقه آستین

۲. شناخت اجزای الگوی پایه آستین

۳. رسم و کنترل الگوی پایه آستین

۴. اصول طراحی و الگوسازی یقه

۵. انواع یقه و تغییرات الگوی آن

فصل ششم: الگوسازی دامن و شلوار

۱. شناخت ساختار الگوی پایه دامن

۲. رسم و کنترل الگوی پایه دامن

۳. ایجاد مدل‌های مختلف دامن

۴. شناخت ساختار الگوی پایه شلوار

۵. رسم و کنترل الگوی پایه شلوار

۶. ایجاد مدل‌های مختلف شلوار

فصل هفتم: تبدیل الگوی پایه به مدل لباس

۱. اصول تغییر مدل در الگوی پایه

۲. انتقال، حذف و تبدیل پنس

۳. ایجاد برش‌های تزئینی و کاربردی

۴. تبدیل الگوی پایه به مدل‌های مختلف لباس

۵. کنترل الگوی مدل پیش از برش پارچه

بخش دوازدهم: الگوسازی به روش مولر

فصل اول: آشنایی با روش مولر

۱. روش مولر چیست؟

۲. اصول و ویژگی‌های روش مولر

۳. تفاوت‌های روش مولر و روش متریک

۴. مزایا و محدودیت‌های روش مولر

۵. آشنایی با اصطلاحات، علائم و دستورالعمل‌های این روش

فصل دوم: اندازه‌گیری و آماده‌سازی

۱. ابزارهای مورد نیاز برای اندازه‌گیری

۲. اصول اندازه‌گیری دقیق بدن

۳. اندازه‌های اصلی و اندازه‌های کمکی

۴. ثبت و کنترل اندازه‌ها

۵. بررسی تناسب اندازه‌ها پیش از رسم الگو

فصل سوم: الگوی پایه بالاتنه

۱. شناخت نقاط و خطوط مورد استفاده در روش مولر

۲. آشنایی با مراحل ساخت الگوی پایه بالاتنه

۳. رسم الگوی پایه جلو

۴. رسم الگوی پایه پشت

۵. تعیین خطوط اصلی و نقاط کنترلی

۶. طراحی و تعیین محل پنس‌ها

۷. کنترل تعادل و تناسب الگو

۸. بررسی و اصلاح ایرادهای الگوی پایه

فصل چهارم: الگوی آستین و یقه

۱. اصول طراحی حلقه آستین در روش مولر

۲. رسم الگوی پایه آستین

۳. کنترل هماهنگی آستین و حلقه آستین

۴. شناخت اصول طراحی یقه

۵. الگوسازی انواع یقه

فصل پنجم: الگوی پایه دامن و شلوار

۱. شناخت اصول الگوی دامن در روش مولر

۲. رسم و کنترل الگوی پایه دامن

۳. تبدیل الگوی پایه به مدل‌های مختلف دامن

۴. شناخت اصول الگوی شلوار در روش مولر

۵. رسم و کنترل الگوی پایه شلوار

۶. تبدیل الگوی پایه به مدل‌های مختلف شلوار

فصل ششم: تبدیل الگوی پایه به مدل

۱. اصول تغییر الگو و ایجاد مدل‌های جدید

۲. انتقال و تبدیل پنس‌ها

۳. ایجاد برش‌های مختلف لباس

۴. طراحی مدل‌های متنوع بالاتنه

۵. تبدیل الگوی پایه به مدل‌های دامن، شلوار و پیراهن

۶. کنترل و آماده‌سازی الگوی نهایی برای برش

فصل هفتم: پرو و رفع ایراد

۱. آماده‌سازی نمونه اولیه برای پرو

۲. تشخیص کشیدگی‌ها و چین‌های ناخواسته

۳. بررسی تعادل جلو و پشت لباس

۴. اصلاح ایرادهای الگو بر اساس نتیجه پرو

۵. کنترل نهایی تناسب و راحتی لباس

بخش سیزدهم: روش‌های تجاری الگوسازی

فصل اول: آشنایی با الگوسازی تجاری

۱. الگوسازی تجاری چیست؟

۲. تفاوت الگوی تجاری، الگوی آماده و الگوی اختصاصی

۳. کاربرد الگوهای تجاری در تولید پوشاک

۴. مزایا و محدودیت‌های الگوهای تجاری

۵. آشنایی با جدول سایزبندی و انتخاب سایز

فصل دوم: شناخت و خواندن الگوهای آماده

۱. شناخت قطعات و علائم روی الگو

۲. خواندن دستورالعمل الگو

۳. شناخت خطوط سایزهای مختلف

۴. تشخیص راستای پارچه و خط دولای بسته

۵. بررسی جای دوخت و علائم تطبیق

۶. شناسایی قطعات لازم برای هر مدل

فصل سوم: آماده‌سازی الگوی تجاری

۱. انتخاب سایز مناسب بر اساس اندازه‌های بدن

۲. مقایسه اندازه‌های بدن با جدول سایزبندی

۳. انتخاب سایزهای متفاوت برای بخش‌های مختلف بدن

۴. انتقال الگو روی کاغذ و حفظ اطلاعات اصلی

۵. آماده‌سازی قطعات الگو برای برش

فصل چهارم: اصلاح الگوهای تجاری

۱. کوتاه‌کردن و بلندکردن الگو

۲. اصلاح عرض شانه و طول بالاتنه

۳. اصلاح دور سینه، کمر و باسن

۴. اصلاح قد و فرم آستین

۵. اصلاح طول و فرم دامن و شلوار

۶. بررسی تعادل الگو و رفع ایرادهای رایج

فصل پنجم: استفاده از الگوی تجاری در دوخت

۱. انتخاب پارچه متناسب با مدل

۲. چیدمان قطعات الگو روی پارچه

۳. انتقال علائم و آماده‌سازی برای برش

۴. دوخت نمونه و انجام پرو

۵. اصلاحات لازم پیش از دوخت نهایی

فصل ششم: مقایسه و انتخاب روش الگوسازی

۱. مقایسه روش متریک، مولر و روش‌های تجاری

۲. تفاوت کاربردها و شیوه کار هر روش

۳. انتخاب روش مناسب بر اساس مدل لباس و نیاز هنرجو

۴. ترکیب دانش الگوسازی با تجربه عملی، بدون مخلوط‌کردن دستورهای اختصاصی روش‌ها

بخش چهاردهم: پرو، رفع ایراد و کنترل کیفیت لباس

فصل اول: اصول پرو لباس

۱. پرو چیست و چرا اهمیت دارد؟

۲. آماده‌سازی لباس برای پرو

۳. اصول صحیح پوشیدن لباس هنگام پرو

۴. بررسی راحتی و آزادی حرکت

۵. بررسی تعادل جلو، پشت و پهلوها

۶. ثبت ایرادها پیش از اصلاح الگو

فصل دوم: شناخت ایرادهای لباس

۱. شناخت چین‌ها و کشیدگی‌های ناخواسته

۲. ایرادهای مربوط به شانه و حلقه آستین

۳. ایرادهای مربوط به سینه و پنس

۴. ایرادهای مربوط به کمر و باسن

۵. ایرادهای مربوط به آستین

۶. ایرادهای مربوط به یقه و سجاف

۷. ایرادهای مربوط به دامن و شلوار

۸. ایرادهای ناشی از انتخاب نامناسب پارچه

۹. تفاوت ایراد الگوسازی با ایراد دوخت

فصل سوم: اصلاح الگو و لباس

۱. روش ثبت و تحلیل ایرادهای پرو

۲. تشخیص محل دقیق ایراد

۳. اصلاح الگو بر اساس نوع ایراد

۴. بررسی اثر اصلاحات بر بخش‌های مجاور لباس

۵. انجام پرو مجدد پس از اصلاح

۶. ثبت اصلاحات برای استفاده در پروژه‌های بعدی

فصل چهارم: کنترل کیفیت دوخت

۱. بررسی اندازه‌ها و تناسب لباس

۲. کنترل یکنواختی دوخت و بخیه‌ها

۳. بررسی استحکام درزها

۴. کنترل زیپ، دکمه و بست‌ها

۵. بررسی تمیزی داخل لباس و آستر

۶. کنترل قرینگی و هماهنگی دو طرف لباس

۷. بررسی کیفیت اتوکاری و فرم نهایی

۸. شناسایی و اصلاح ایرادهای ظاهری

فصل پنجم: آماده‌سازی لباس برای تحویل

۱. نخ‌گیری و پاک‌سازی نهایی لباس

۲. اتوکاری و فرم‌دهی نهایی

۳. بررسی نهایی از نظر اندازه، دوخت و تمیزی

۴. نگهداری صحیح لباس آماده

۵. ارائه حرفه‌ای لباس به مشتری

۶. چک‌لیست نهایی کنترل کیفیت

فصل ششم: پروژه‌های عملی پایانی

۱. اجرای یک پروژه ساده از اندازه‌گیری تا دوخت

۲. اجرای یک پروژه متوسط با جزئیات بیشتر

۳. اجرای یک پروژه پیشرفته با پرو و اصلاح الگو

۴. ثبت مراحل کار و ایرادهای مشاهده‌شده

۵. ارزیابی نهایی مهارت‌های هنرجو

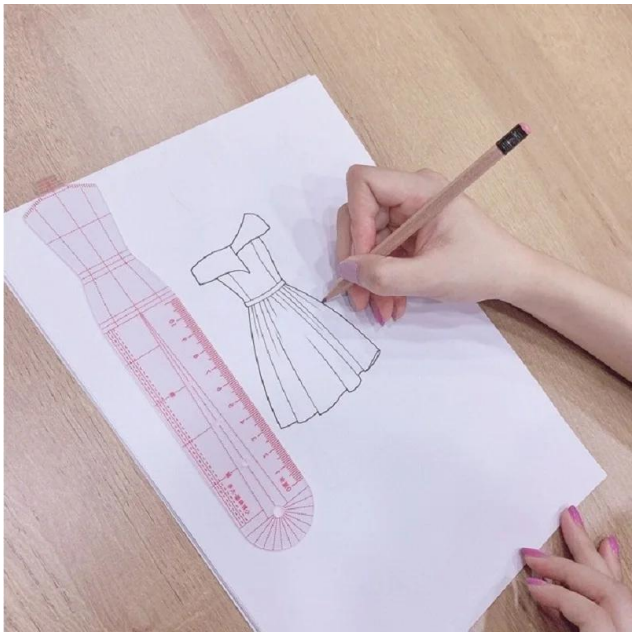
درس اول: خیاطی چیست و چه مراحلی دارد؟

۱. خیاطی چیست؟

خیاطی هنر و مهارت تبدیل پارچه به لباس یا محصولات پارچه‌ای با استفاده از اندازه‌گیری، طراحی، الگو، برش و دوخت است.

خیاطی حرفه‌ای فقط دوختن دو تکه پارچه به یکدیگر نیست؛ خیاط باید بتواند اندازه‌ها را درست تعیین کند، جنس پارچه را بشناسد، الگوی مناسب بسازد، قطعات را صحیح برش بزند و لباس را طوری بدوزد که اندازه، فرم، راحتی و ظاهر مناسبی داشته باشد

۲. مراحل اصلی خیاطی

مرحله اول: انتخاب مدل لباس

ابتدا مشخص می‌کنیم چه لباسی می‌خواهیم بدوزیم؛ مثلاً دامن، شلوار، بلوز یا پیراهن. سپس مدل، کاربرد و ویژگی‌های آن را تعیین می‌کنیم.

مرحله دوم: اندازه‌گیری بدن

اندازه‌های لازم را با روش صحیح می‌گیریم و ثبت می‌کنیم تا لباس با بدن فرد تناسب داشته باشد

مرحله سوم: تهیه الگو

الگو نقشه قطعات لباس است. خطوط و اندازه‌های روی الگو مشخص می‌کنند قطعات پارچه چه شکل و ابعادی داشته باشند

مرحله چهارم: آماده‌سازی و برش پارچه

پارچه را بررسی و آماده می‌کنیم، الگوها را در جهت صحیح روی آن قرار می‌دهیم، علامت‌ها را منتقل می‌کنیم و قطعات را با دقت می‌بریم

مرحله پنجم: دوخت و ساخت لباس

قطعات را طبق ترتیب مناسب به هم متصل می‌کنیم. زیپ، دکمه، یقه، آستین و سایر اجزا نیز در مرحله مناسب نصب می‌شوند.

مرحله ششم: پرو، اصلاح و پرداخت نهایی

لباس را از نظر اندازه، راحتی و تعادل بررسی می‌کنیم، ایرادهای احتمالی را اصلاح می‌کنیم و سپس تمیزدوزی و اتوکاری نهایی را انجام می‌دهیم

چرا باید ترتیب مراحل را رعایت کنیم؟

اگر پارچه را پیش از بررسی و آماده‌سازی برش بزنیم، ممکن است اندازه قطعات پس از شست‌وشو تغییر کند. اگر الگو اشتباه باشد، حتی دوخت بسیار تمیز هم لزوماً لباس خوش‌فرمی ایجاد نمی‌کند.

بنابراین، کیفیت لباس حاصل هماهنگی همه مراحل است، نه فقط مهارت در دوختن.

درس دوم: آشنایی با ابزارهای اندازه‌گیری در خیاطی

۱. ابزار اندازه‌گیری چیست؟

ابزار اندازه‌گیری وسیله‌ای است که برای تعیین طول، عرض، فاصله و اندازه‌های بدن یا قطعات الگو استفاده می‌شود.

در خیاطی، اندازه‌گیری دقیق اهمیت زیادی دارد؛ زیرا اندازه‌های ثبت‌شده در تهیه الگو و در نهایت اندازه و راحتی لباس تأثیر می‌گذارند

متر خیاطی :

متر خیاطی نواری انعطاف‌پذیر و مدرج است که برای اندازه‌گیری بدن و قطعات پارچه به کار می‌رود

کاربردهای متر خیاطی:

اندازه‌گیری دور سینه، دور کمر و دور باسن

- اندازه‌گیری طول بالاتنه و قد لباس
- اندازه‌گیری طول آستین و سایر بخش‌های بدن
- بررسی اندازه‌های لباس هنگام پرو

روش صحیح استفاده:

۱. متر را بررسی کن تا پیچ‌خورده یا کشیده و تغییرشکل‌یافته نباشد.

۲. نقطه شروع اندازه‌گیری را مشخص کن.

۳. متر را در مسیر مناسب قرار بده؛ برای اندازه‌های دوری، متر باید دور بدن قرار بگیرد.

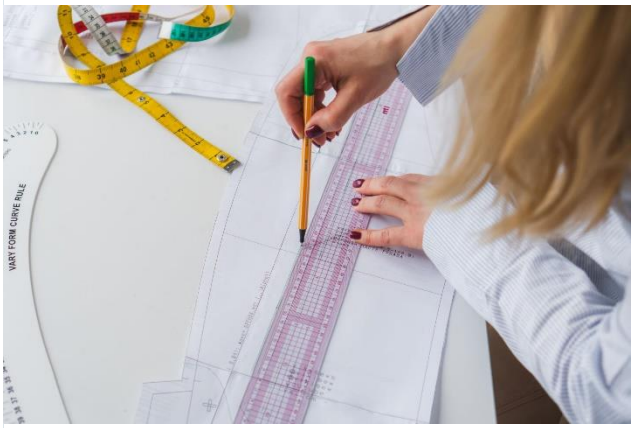
۴. متر را نه آن‌قدر محکم بکش که بدن را بفشارد و نه آن‌قدر آزاد بگیر که فاصله اضافی ایجاد شود.

۵. عدد را در محل برخورد ابتدا و انتهای متر بخوان و بلافاصله ثبت کن.

نکته حرفه‌ای: هنگام اندازه‌گیری دور بدن، متر باید در مسیر درست قرار بگیرد و تا حد امکان با زمین موازی باشد. وضعیت ایستادن فرد نیز باید طبیعی باشد

خطکش خیاطی :

تعریف: خطکش وسیله‌ای مدرج است که برای اندازه‌گیری فاصله‌های کوتاه و رسم خطوط مستقیم استفاده می‌شود

کاربردها:

- رسم خطوط مستقیم روی کاغذ الگو
- اندازه‌گیری فاصله بین دو نقطه
- کنترل طول خطوط الگو
- رسم خطوط موازی و عمود با کمک ابزار مناسب

روش استفاده:

۱. خطکش را روی کاغذ الگو قرار بده.

۲. نقطه شروع و پایان خط را مشخص کن.

۳. لبه خطکش را با دو نقطه هماهنگ کن.

۴. با مداد مخصوص رسم الگو، خط را در امتداد لبه بکش.

نکته: خطکش مستقیم برای رسم منحنی‌های الگو مناسب نیست؛ برای منحنی‌ها از ابزارهای مخصوص استفاده می‌کنیم

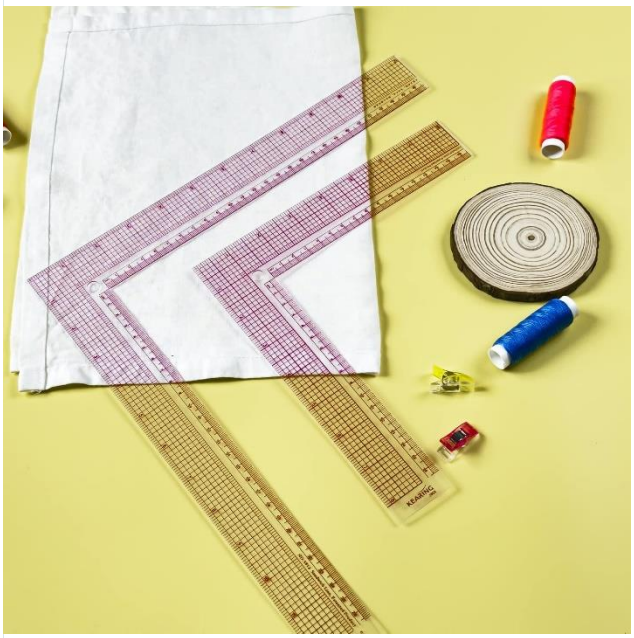
خطکش مستقیم

خطکش مستقیم برای رسم خطهای صاف و اندازه‌گیری فاصله‌ها به کار می‌رود.

با آن می‌توانیم خطوط افقی، عمودی یا مورب را رسم کنیم؛ اما برای ایجاد زاویه دقیق ۹۰ درجه، بهتر است از گونیا کمک بگیریم

گونیا :

تعریف: گونیا ابزاری برای رسم و بررسی زاویه‌هاست. گونیای معمولی برای ایجاد زاویه قائمه، یعنی زاویه ۹۰ درجه، استفاده می‌شود

کاربردها:

- رسم خط عمود بر یک خط دیگر
- بررسی عمودبودن خطوط الگو
- کمک به رسم خطوط افقی و عمودی دقیق
- کنترل گوشه‌های الگو

مثال: اگر بخواهیم از یک نقطه، خطی عمود بر خط افقی رسم کنیم، گونیا به ما کمک می‌کند زاویه ۹۰ درجه را دقیق بسازیم

خطکش‌های منحنی :

تعریف: خطکش‌های منحنی ابزارهایی با لبه‌های خمیده هستند که برای رسم منحنی‌های موردنیاز در الگوسازی استفاده می‌شوند.

دو نمونه رایج عبارت‌اند از:

1. **خطکش منحنی فرانسوی: برای رسم و اصلاح برخی منحنی‌های کوچک‌تر، مانند بخش‌هایی از یقه و حلقه آستین.**
2. **خطکش منحنی باسن یا پیستوله: برای رسم منحنی‌های بلندتر، مانند بخش‌هایی از پهلو، باسن و درزهای منحنی.**

شکل و کاربرد دقیق ابزارها با توجه به نوع آن‌ها متفاوت است؛ بنابراین هنگام الگوسازی، باید منحنی را طوری رسم کنیم که به خطوط مجاور پیوسته و نرم متصل شود

خطکش منحنی برای رسم خطوط خمیده استفاده می‌شود؛ خطوطی که با خطکش مستقیم به‌درستی شکل نمی‌گیرند.

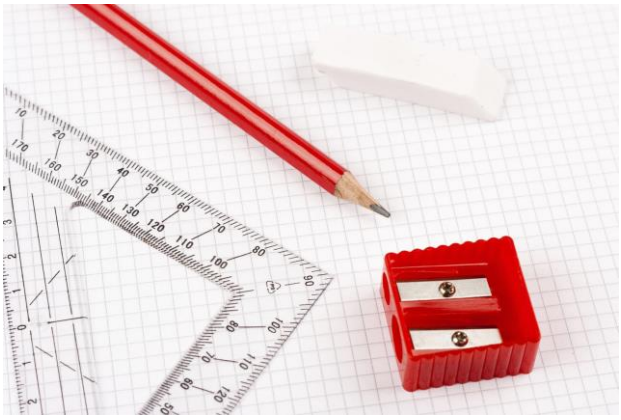
برای مثال، هنگام رسم بخش‌هایی از حلقه آستین، یقه یا منحنی باسن ممکن است به آن نیاز داشته باشیم. انتخاب نوع خطکش به شکل و اندازه منحنی بستگی دارد.

نکته حرفه‌ای: خط منحنی باید نرم و پیوسته باشد؛ شکستگی ناگهانی در منحنی می‌تواند هنگام دوخت یا اتصال قطعات مشکل ایجاد کند

اصول مشترک اندازه‌گیری دقیق

- ابزار سالم و مدرج استفاده کن.
- اندازه‌ها را با واحد مشخص، معمولاً سانتی‌متر، ثبت کن.
- عددها را بلافاصله یادداشت کن تا فراموش نشوند.
- متر را هنگام اندازه‌گیری دور بدن نپیچان و نکش.

	• پیش از انتقال اندازه‌ها به الگو، عددهای ثبت‌شده را دوباره بررسی کن
	مداد، پاک‌کن و تراش برای رسم اولیه، اصلاح خطوط و تمیز نگه‌داشتن الگو لازم‌اند

مداد برای رسم خطوط و ثبت اندازه‌ها استفاده می‌شود و پاک‌کن برای اصلاح خطوط مدادی به کار می‌رود.

در شروع کار، خطوط را با فشار کم رسم کن تا اصلاح آن‌ها آسان باشد. از پاک‌کردن مکرر خطوط اصلی خودداری کن؛ ابتدا مطمئن شو کدام خط باید اصلاح شود

درس سوم: آشنایی با ابزارهای رسم الگو

۱. ابزار رسم الگو چیست؟

ابزار رسم الگو وسیله‌ای است که برای ترسیم شکل قطعات لباس روی کاغذ الگو و اصلاح خطوط آن استفاده می‌شود.

تفاوت مهم: ابزار اندازه‌گیری به ما کمک می‌کند اندازه را به دست آوریم؛ ابزار رسم الگو کمک می‌کند آن اندازه را به شکل خطوط و منحنی‌ها روی کاغذ پیاده کنیم

کاغذ الگو

کاغذ الگو کاغذی است که خطوط، اندازه‌ها و شکل قطعات لباس را روی آن رسم می‌کنیم

کاربردها:

- رسم الگوی پایه و الگوی مدل
- ثبت اندازه‌های لازم برای طراحی الگو
- اصلاح و تغییر شکل الگو
- نگهداری الگو برای استفاده دوباره

روش کار:

۱. **کاغذ را روی سطحی صاف قرار بده.**
۲. **فضای کافی برای رسم الگو در نظر بگیر.**
۳. **نام قطعه، مانند «جلوی بالاتنه»، را روی الگو بنویس.**
۴. **پس از رسم، خطوط و اندازه‌ها را بررسی کن**

نکات مهم هنگام رسم الگو

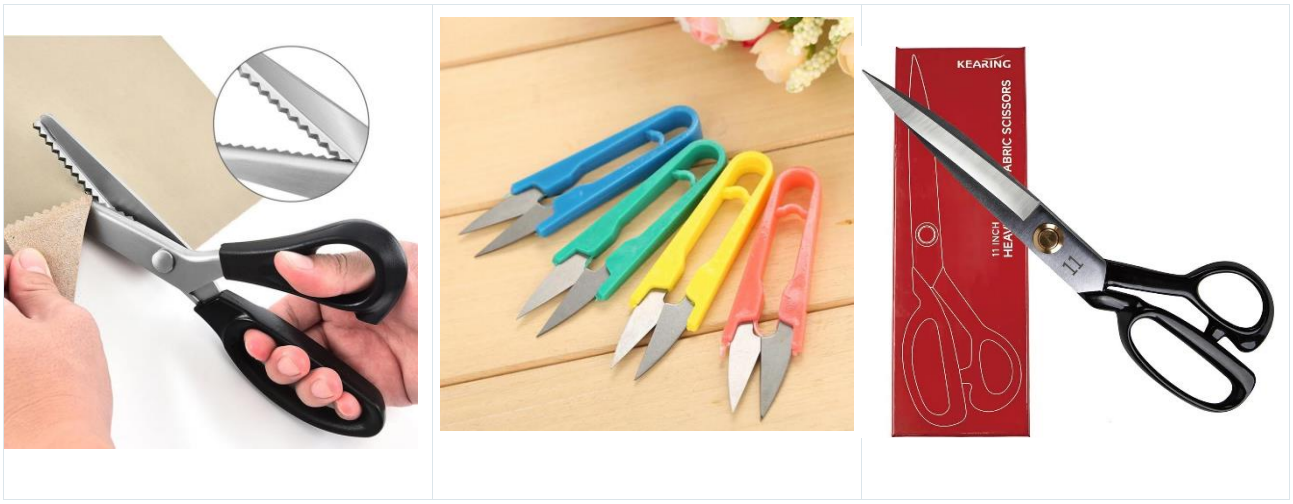
- **کاغذ باید روی سطح صاف قرار بگیرد.**
- **خطوط و نقطه‌های اندازه‌گیری را دقیق رسم کن.**
- **برای هر قطعه، نام و مشخصات لازم را بنویس.**
- **خط برش و خط دوخت را با هم اشتباه نگیر.**
- **پیش از برش پارچه، الگو را کنترل کن**

درس چهارم: آشنایی با ابزارهای برش در خیاطی

ابزار برش چیست؟

ابزار برش وسیله‌ای است که برای بریدن پارچه یا مواد مورد استفاده در خیاطی به کار می‌رود. انتخاب ابزار مناسب باعث می‌شود لبه‌های پارچه تمیزتر باشند و قطعات الگو با دقت بیشتری بریده شوند

قیچی خیاطی :

تعریف: قیچی خیاطی ابزاری با دو تیغه است که برای بریدن پارچه، نخ یا مواد دیگر استفاده می‌شود. انواع مختلف قیچی برای کارهای متفاوت طراحی شده‌اند

انواع قیچی و کاربرد آن‌ها

الف) قیچی پارچه‌بری

- **برای بریدن پارچه در امتداد خطوط الگو استفاده می‌شود.**
- **باید تیز باشد تا پارچه را نکشد یا له نکند.**
- **بهتر است فقط برای پارچه استفاده شود تا تیغه‌ها کند نشوند.**

ب) قیچی کوچک نخ‌چین

- **برای بریدن نخ‌های اضافه و انجام کارهای ظریف کاربرد دارد.**
- **برای بریدن قطعات بزرگ پارچه مناسب نیست**

ج) قیچی دندانه‌دار

- **تیغه‌های آن به شکل زیگزاگ هستند.**

- **برای ایجاد لبه دندانه‌دار در بعضی پارچه‌ها استفاده می‌شود.**
- **جایگزین مناسبی برای پاک‌دوزی همه پارچه‌ها نیست؛ میزان جلوگیری از ریش‌ریش‌شدن به جنس پارچه بستگی دارد**

قیچی لایه‌بُر پارچه

- **برای بریدن پارچه و، در صورت مناسب بودن تیغه و ظرفیت قیچی، چند لایه پارچه استفاده می‌شود.**
- **تیغه‌های محکم و تیز به برش دقیق کمک می‌کنند.**
- **تعداد لایه‌هایی که می‌توان برید به ضخامت و جنس پارچه و توان قیچی بستگی دارد**

قیچی الگو (کاغذبُر)

- **مخصوص بریدن کاغذ الگو و مقواهای نازک است.**
- **برای بریدن خطوط الگو روی کاغذ استفاده می‌شود.**
- **بهتر است برای بریدن پارچه از آن استفاده نکنی؛ چون لبه تیغه ممکن است کند شود.**

۲. تفاوت اصلی

ویژگی	قیچی الگو	قیچی لایه‌بُر
کاربرد اصلی	کاغذ و مقوای نازک	پارچه
تیغه	متناسب با برش کاغذ	تیز و مناسب برش پارچه
استفاده معمول	بریدن الگوی کاغذی	بریدن قطعات پارچه
نکته مهم	جدا از قیچی پارچه نگه داشته شود	برای برش پارچه استفاده شود

نکته حرفه‌ای: عبارت «قیچی لایه‌بُر» ممکن است برای قیچی‌های مخصوص برش چندلایه در کارگاه‌ها هم استفاده شود. هر قیچی پارچه‌بری الزاماً برای بریدن تعداد زیادی لایه مناسب نیست

۳. روش صحیح برش پارچه با قیچی

۱. پارچه را روی سطح صاف و مناسب پهن کن.

۲. الگو را در راستای صحیح پارچه قرار بده و آن را ثابت کن.

۳. پیش از برش، محل خطوط و مقدار جای دوخت را بررسی کن.

۴. قیچی را طوری بگیر که تیغهٔ پایینی نزدیک سطح میز حرکت کند.

۵. پارچه را هنگام برش نکش و قطعات را جابه‌جا نکن.

۶. پس از پایان برش، شکل و تعداد قطعات را با الگو مقایسه کن.

نکته مهم: پیش از بریدن پارچه، حتماً بررسی کن که خطی که دنبال می‌کنی

	خط برش است و مقدار جای دوخت نیز طبق دستور الگو در نظر گرفته شده است.

کاتر چرخشی و صفحه برش

	کاتر چرخشی ابزاری با تیغه گرد و چرخان است که برای برش پارچه روی صفحه مخصوص استفاده می‌شود. کاربردهای آن: • برش نوارهای مستقیم پارچه • برش چند قطعه پارچه‌ای در کارهای وصله‌دوزی • برش دقیق در امتداد خطکش مخصوص

صفحه برش سطحی مقاوم است که زیر پارچه قرار می‌گیرد تا میز و تیغه آسیب نبینند.

نکات ایمنی:

1. **همیشه کاتر را روی صفحه مناسب استفاده کن.**
2. **انگشتان را از مسیر تیغه دور نگه دار.**
3. **پس از برش، محافظ تیغه را ببند.**
4. **کاتر را در دسترس کودکان قرار نده.**

۵. نگهداری از ابزارهای برش

1. **تیغه‌ها را تمیز و خشک نگه دار.**

- **قیچی را از ارتفاع نینداز.**
- **از قیچی پارچه‌بری برای بریدن کاغذ و مواد سخت استفاده نکن.**
- **اگر قیچی کند شده است، آن را با روش مناسب یا توسط فرد متخصص تیز کن.**
- **کاتر چرخشی را با محافظ بسته نگهداری کن**

کاربردهای کاتر چرخشی در خیاطی :

۱. برش پارچه

برای بریدن پارچه در امتداد خطوط الگو، به‌ویژه خطوط صاف و منحنی‌های ملایم، استفاده می‌شود. معمولاً همراه با صفحه برش و خطکش مناسب است.

۲. بریدن نوارها و قطعات هم‌اندازه

برای بریدن نوارهای باریک، مربع‌ها و مستطیل‌های پارچه‌ای بسیار کاربردی است؛ به‌خصوص در چهل‌تکه‌دوزی و دوخت‌های تزیینی.

۳. انتقال خطوط الگو؛ با یک تفاوت مهم

وسیله‌ای که معمولاً برای انتقال خطوط الگو، پنس‌ها و علامت‌ها به پارچه استفاده می‌شود، رولت خیاطی یا چرخ علامت‌گذاری است؛ نه کاتر چرخشی معمولی. رولت برای علامت‌گذاری است، اما کاتر چرخشی تیغه برنده دارد و پارچه را می‌بُرد

تفاوت کاتر چرخشی و رولت:

کاتر چرخشی

برای بریدن پارچه با تیغه گرد و چرخان

پارچه را می‌بُرد.

- **برای برش خطوط مستقیم، منحنی‌ها و نوارهای پارچه‌ای کاربرد دارد.**
- **باید روی صفحه مخصوص برش استفاده شود.**

رولت خیاطی

برای انتقال خطوط و علامت‌های الگو، معمولاً با کاغذ کاربن خیاطی یا ابزار علامت‌گذاری مناسب

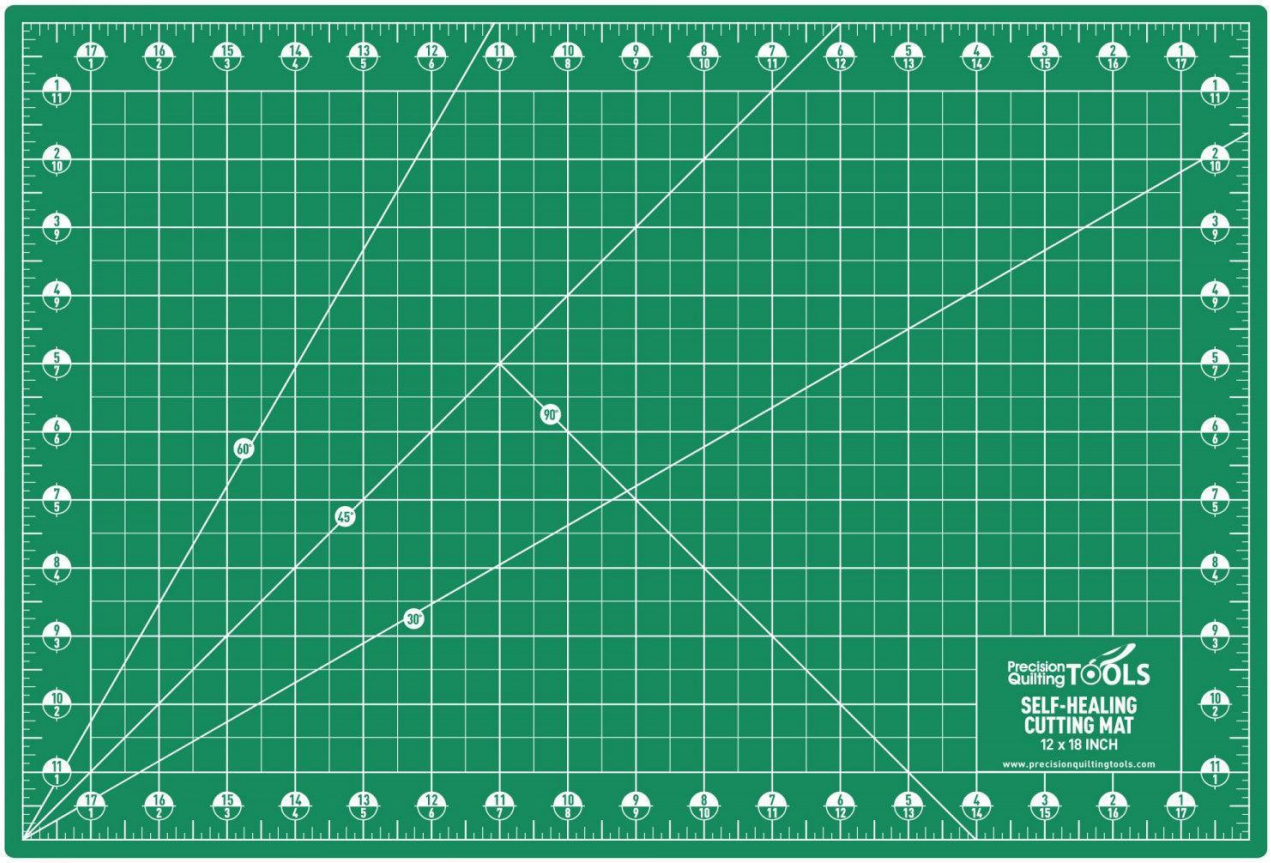
رای علامت‌گذاری

- **خطوط الگو، پنس‌ها و محل جیب را منتقل می‌کند.**
- **معمولاً با کاغذ کاربن خیاطی یا روش مناسب علامت‌گذاری استفاده می‌شود.**
- **تیغه برش پارچه نیست؛ هرچند دندانه‌های بعضی مدل‌ها ممکن است تیز باشند.**

نکته ایمنی استاد: کاتر چرخشی بسیار تیز است؛ حتماً روی صفحه مخصوص برش کار کن، از خطکش مقاوم و مناسب استفاده کن و پس از هر برش تیغه را ببند یا محافظش را فعال کن.

درس پنجم: صفحه برش و خطکش مخصوص کاتر چرخشی

۱. صفحه برش (Cutting Mat)

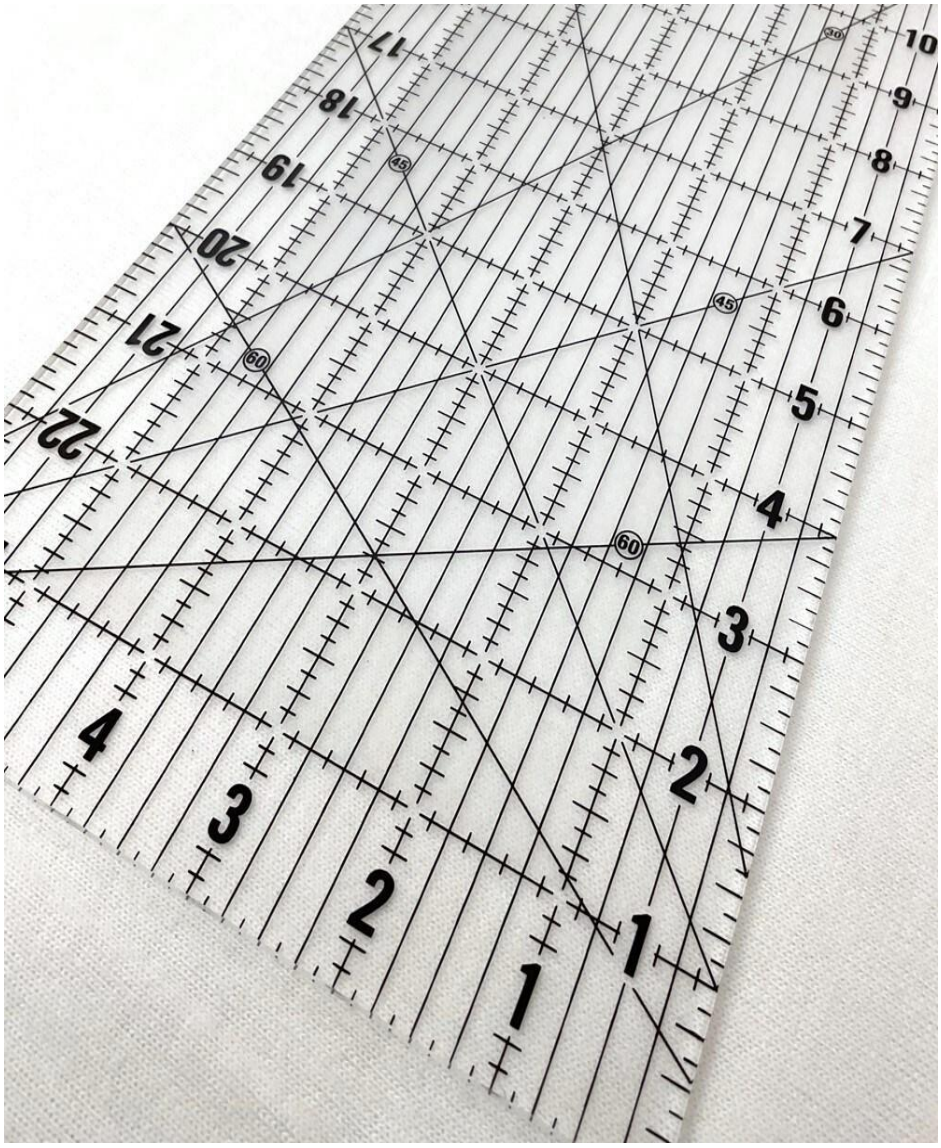
تعریف: صفحه برش، سطحی مخصوص است که پارچه را هنگام استفاده از کاتر چرخشی روی آن قرار می‌دهیم.

کاربردها:

- **محافظت از میز کار در برابر تیغه کاتر**
- **کمک به برش دقیق پارچه**
- **استفاده از خطوط و شبکه‌های اندازه‌گیری برای برش قطعات هم‌اندازه**

نکته: بسیاری از صفحه‌های برش از نوع خودترمیم‌شونده هستند؛ یعنی شیارهای سطحی برش تا حدی بسته می‌شوند، اما صفحه برای همیشه آسیب‌ناپذیر نیست.

۲.خطکش مخصوص کاتر چرخشی

تعریف:

خطکشی معمولاً شفاف و ضخیم است که برای اندازه‌گیری و هدایت دقیق کاتر چرخشی استفاده می‌شود.

کاربردها:

- **بریدن نوارهای صاف و هم‌اندازه**
- **کنترل زاویه‌های ۴۵ و ۹۰ درجه، در صورت داشتن علامت مربوط**
- **نگه‌داشتن خط برش در مسیر دلخواه**

نکته ایمنی: دست را از مسیر تیغه دور نگه دار. بهتر است از خطکش مخصوص برش استفاده کنی؛ خطکش معمولی و نازک ممکن است برای این کار مناسب نباشد.

۳. تفاوت سه ابزار مهم

ابزار	کاربرد اصلی
رولت خیاطی	انتقال خطوط و علامت‌های الگو
کاتر چرخشی	بریدن پارچه
صفحه برش	محافظت از سطح کار هنگام برش

درس ششم: ابزارهای علامت‌گذاری روی پارچه

۱. صابون خیاطی

تعریف: صابون خیاطی ابزاری برای رسم خطوط و علامت‌ها روی پارچه است.

کاربردها:

- مشخص کردن خطوط برش
- علامت‌گذاری محل پنس‌ها
- مشخص کردن جای جیب و جزئیات لباس

	• علامت‌گذاری محل دوخت

نکته: قبل از استفاده، صابون را روی قسمت کوچکی از پارچه امتحان کن تا مطمئن شوی اثر آن پاک می‌شود و لکه باقی نمی‌گذارد.

۲. مداد مخصوص پارچه

	تعریف: مدادی است که برای ایجاد خطوط و علامت‌های دقیق روی پارچه طراحی شده است. کاربردها: • رسم خطوط ظریف • علامت‌گذاری جزئیات الگو • مشخص کردن محل دوخت و پنس، متناسب با نوع پارچه و مداد مدادهای مخصوص پارچه انواع مختلفی دارند؛ بعضی با پاک‌کن یا برس و بعضی با آب پاک می‌شوند. دستور سازنده را بررسی کن.

۳. ماژیک مخصوص پارچه

تعریف: ماژیکی برای رسم علامت روی پارچه است که بسته به نوع آن، اثرش با آب، هوا یا روش تعیین‌شده پاک می‌شود.

انواع رایج:

- آب‌پاک‌شونده: با روش توصیه‌شده و معمولاً با آب پاک می‌شود.
- هواپاک‌شونده: پس از مدتی اثر آن محو می‌شود.
- حرارت‌پاک‌شونده: با حرارت مشخص‌شده پاک می‌شود؛ اما ممکن است روی بعضی پارچه‌ها اثر باقی بگذارد.

هشدار مهم: همیشه ابتدا روی تکه‌ای از همان پارچه آزمایش کن. به‌خصوص ماژیک‌های حرارت‌پاک‌شونده ممکن است پس از سرد شدن دوباره ظاهر شوند یا روی بعضی پارچه‌ها رد باقی بگذارند.

۴. مقایسه ابزارها

ابزار	کاربرد مناسب
صابون خیاطی	**علامت‌گذاری عمومی روی بسیاری از پارچه‌ها**
مداد پارچه	**خطوط ظریف و دقیق**

ماژیک پارچه	علامت‌های واضح، با توجه به نوع ماژیک

درس هفتم: آشنایی با ابزارهای دوخت؛ سوزن دستی و سوزن چرخ خیاطی

۱. سوزن دستی خیاطی

تعریف: سوزن دستی ابزاری باریک و نوک‌تیز است که برای دوختن پارچه با دست به کار می‌رود.

اجزای اصلی سوزن دستی:

- نوک سوزن: برای عبور از پارچه طراحی شده است.
- بدنه: قسمت باریک و بلند سوزن.
- چشم سوزن: سوراخ انتهایی سوزن برای عبور نخ.

کاربردهای سوزن دستی:

۱. کوک زدن موقت پارچه‌ها
۲. دوخت دکمه
۳. دوخت‌های ظریف و تزئینی
۴. تعمیرات کوچک لباس
۵. دوخت قسمت‌هایی که دسترسی چرخ خیاطی به آن‌ها دشوار است

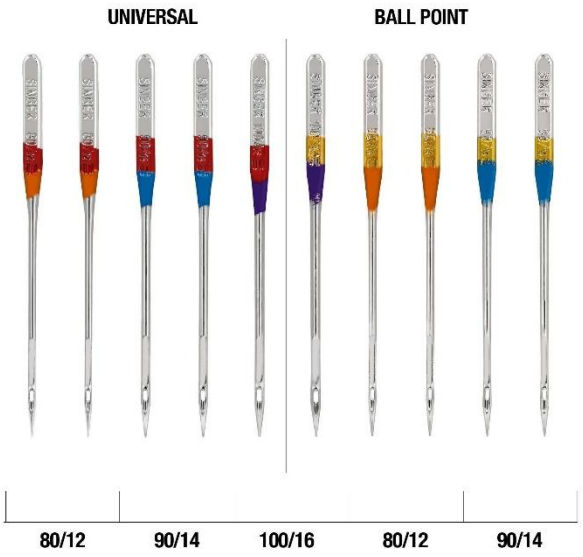
نکته: سوزن دستی را متناسب با ضخامت پارچه و نخ انتخاب می‌کنیم. سوزن ضخیم ممکن است روی پارچه ظریف سوراخ نامناسب ایجاد کند.

۲. سوزن چرخ خیاطی

تعریف: سوزن چرخ خیاطی قطعه‌ای است که در دستگاه نصب می‌شود و با حرکت بالا و پایین، نخ را از پارچه عبور می‌دهد تا دوخت تشکیل شود.

اجزای مهم سوزن چرخ خیاطی:

- ساق سوزن: قسمت بالایی که در محل مخصوص دستگاه نصب می‌شود.
- بدنه: بخش باریک سوزن.
- چشم سوزن: محل عبور نخ.
- نوک سوزن: بخشی که وارد پارچه می‌شود.
- شیار سوزن: مسیر قرارگیری نخ در امتداد بدنه

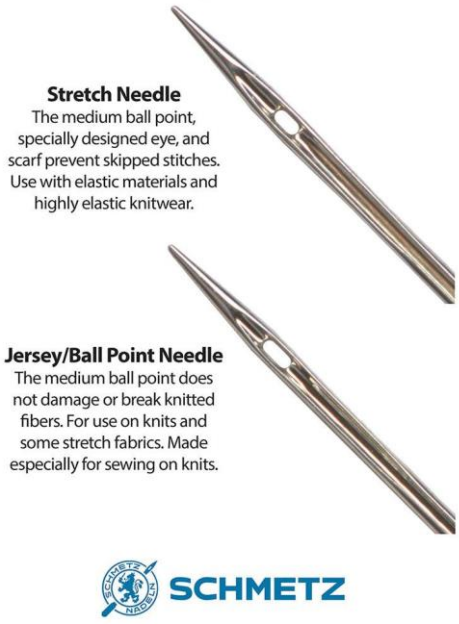

۳. انواع رایج سوزن چرخ خیاطی

الف) سوزن یونیورسال (Universal)

برای بسیاری از پارچه‌های معمولی بافته‌شده و بعضی پارچه‌های ترکیبی مناسب است

ب) سوزن سرگرد یا بال‌پوینت (Ball Point)

برای بسیاری از پارچه‌های کشباف مناسب است؛ نوک آن طوری طراحی شده که میان حلقه‌های بافت حرکت کند و کمتر به نخ‌های پارچه آسیب بزند

پ) سوزن جین (Jeans)

برای پارچه‌های جین و بعضی پارچه‌های ضخیم طراحی شده است

ت) سوزن میکروتکس (Microtex)

نوک تیز و باریکی دارد و برای پارچه‌های ظریف و متراکم، بسته به جنس پارچه، می‌تواند انتخاب مناسبی باشد.

۴. تفاوت سوزن دستی و سوزن چرخ خیاطی

ویژگی	سوزن دستی	سوزن چرخ خیاطی
روش استفاده	با دست	داخل دستگاه

شکل و ساختار	**متناسب با دوخت دستی**	**متناسب با سازوکار چرخ**
کاربرد	**کوک، دکمه‌دوزی و تعمیرات**	**دوخت ماشینی**
انتخاب	**بر اساس پارچه و نخ**	**بر اساس پارچه، نخ و سازگاری با دستگاه**

نکته ایمنی: پیش از تعویض سوزن چرخ، دستگاه را خاموش کن و طبق دفترچه همان دستگاه عمل کن. همه سوزن‌ها با همه چرخ‌ها سازگار نیستند

درس هشتم: آشنایی با نخ خیاطی و انواع آن

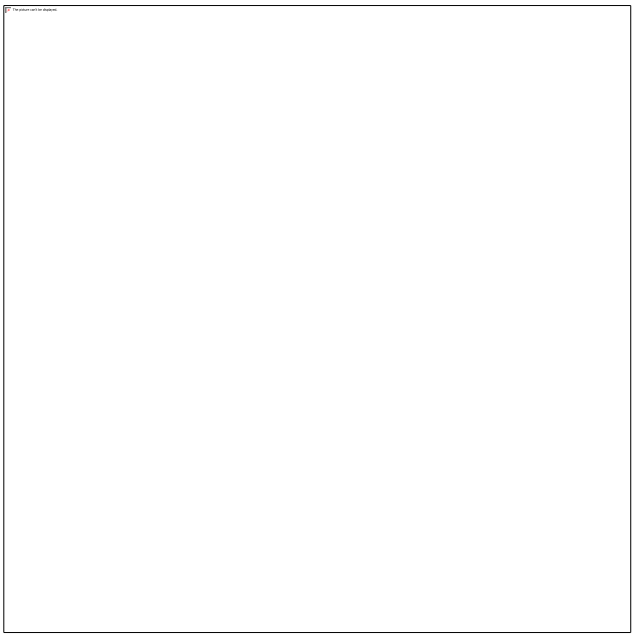
۱. نخ خیاطی چیست؟

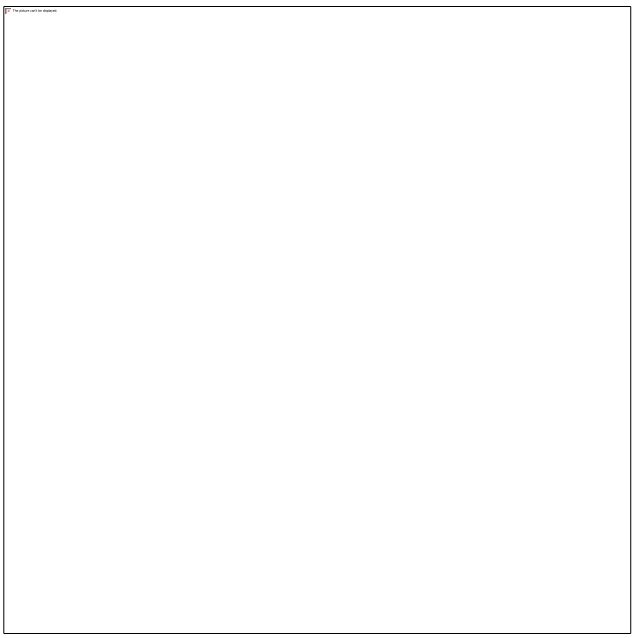
تعریف: نخ خیاطی رشته‌ای از الیاف به‌هم‌تابیده یا ساخته‌شده از مواد مختلف است که برای اتصال قطعات پارچه، دوخت درزها و انجام دوخت‌های تزئینی استفاده می‌شود.

نخ مناسب باید با نوع پارچه، نوع دوخت، سوزن و دستگاه خیاطی سازگار باشد.

۲. انواع نخ خیاطی بر اساس جنس

	الف) نخ پلی‌استر (Polyester) • مقاوم و پرکاربرد • مناسب بسیاری از دوخت‌های روزمره • انتخاب رایج برای لباس‌های مختلف

	ب) نخ پنبه‌ای (Cotton) • از الیاف پنبه ساخته می‌شود. • برای بعضی پارچه‌های طبیعی و پروژه‌های خاص مناسب است. • مقاومت حرارتی آن به نوع نخ و شرایط استفاده بستگی دارد.

	پ) نخ ابریشمی (Silk) • ظریف و نرم • مناسب برخی پارچه‌های ظریف و دوخت‌های خاص • معمولاً گران‌تر از نخ‌های معمولی است

۳. انتخاب نخ بر اساس نوع پارچه

نوع پارچه	انتخاب رایج
پارچه‌های نخی معمولی	**نخ پلی‌استر یا پنبه‌ای مناسب**

پارچه‌های کشباف	**نخ پلی‌استر مناسب و سازگار با دوخت کشی**
پارچه‌های ظریف	**نخ ظریف و متناسب با پارچه**
پارچه‌های ضخیم و جین	**نخ مقاوم‌تر، با توجه به توان چرخ و نوع دوخت**

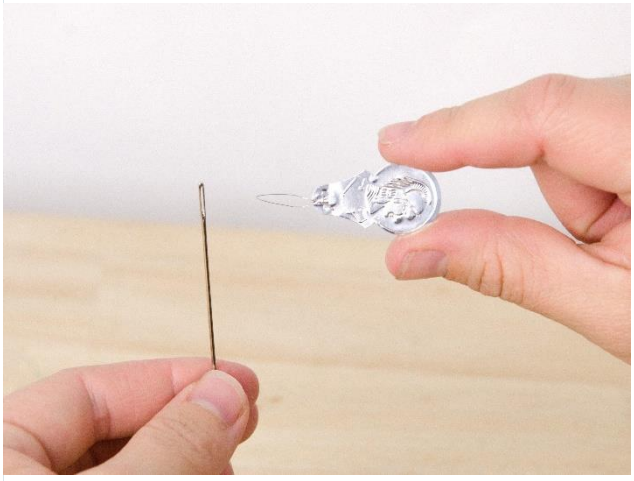
نکته حرفه‌ای: همیشه ضخامت نخ را با سوزن و پارچه هماهنگ کن. نخ بیش‌ازحد ضخیم ممکن است پارچه ظریف را خراب کند و نخ نامناسب برای پارچهٔ کشی ممکن است هنگام کشیده‌شدن درز پاره شود.

۴. رنگ نخ را چگونه انتخاب کنیم؟

- **برای دوخت نامرئی‌تر، رنگ نخ را تا حد امکان نزدیک به رنگ پارچه انتخاب کن.**
- **اگر پارچه چندرنگ است، رنگ غالب در محل دوخت معمولاً انتخاب مناسبی است.**
- **برای دوخت تزئینی، می‌توان عمداً از رنگ متضاد استفاده کرد.**

درس نهم: ابزارهای کمکی دوخت در خیاطی

۱. سوزن‌نخ‌کن (Needle Threader)

تعریف: سوزن‌نخ‌کن وسیله‌ای است که عبور دادن نخ از سوراخ سوزن را آسان‌تر می‌کند.

کاربردها:

- نخ کردن سوزن دستی
- کمک به افرادی که سوراخ سوزن را به‌سختی می‌بینند.
- صرفه‌جویی در زمان هنگام نخ کردن سوزن‌های ظریف

روش استفاده:

۱. **حلقه سیمی سوزن‌نخ‌کن را از سوراخ سوزن عبور بده.**

۲. **نخ را از حلقه رد کن.**

۳. **سوزن‌نخ‌کن را آرام به عقب بکش تا نخ از سوراخ سوزن عبور کند.**

نکته: سوزن‌نخ‌کن‌های دستی با همهٔ سوزن‌ها سازگار نیستند؛ نوع مناسب را انتخاب کن.

۲. انگشتانه (Thimble)

تعریف: انگشتانه پوششی است که هنگام دوخت دستی روی انگشت قرار می‌گیرد تا فشار سوزن به پوست کمتر شود.

کاربردها:

- کمک به راندن سوزن از پارچه‌های ضخیم
- کاهش احتمال فرو رفتن سوزن در انگشت
- راحت‌تر کردن بعضی دوخت‌های دستی

نکته: انگشتانه باید اندازه انگشت باشد؛ نه آن‌قدر تنگ که آزاردهنده شود و نه آن‌قدر گشاد که از انگشت بیفتد.

۳. بشکاف خیاطی (Seam Ripper)

تعریف: بشکاف ابزاری برای باز کردن بخیه‌ها و جدا کردن نخ دوخت است.

کاربردها:

- باز کردن درز اشتباه
- برداشتن بخیه‌های موقت
- باز کردن جادکمه دوخته‌شده، با دقت فراوان

روش صحیح استفاده:

۱. **پارچه را روی سطح صاف قرار بده.**

۲. **نوک بشکاف را با احتیاط زیر یک یا چند بخیه ببر.**

۳. **نخ را قطع کن، بدون آنکه تیغه به پارچه فشار بیاورد.**

۴. **نخ‌های باقی‌مانده را آرام بیرون بکش.**

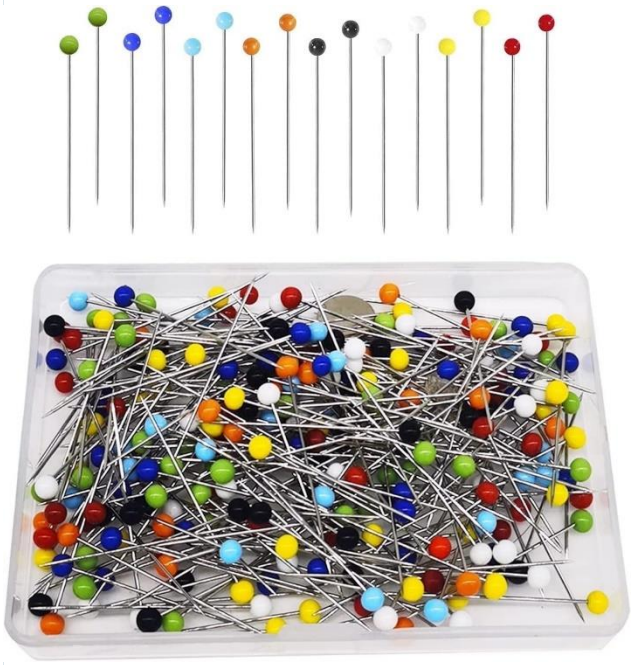
هشدار: بشکاف تیز است. برای باز کردن جادکمه، دو انتهای آن را با سنجاق مشخص کن تا ناخواسته از محدوده جادکمه عبور نکنی.

۴. مقایسه ابزارها

ابزار	کاربرد اصلی
سوزن‌نخ‌کن	آسان کردن نخ کردن سوزن
انگشتانه	محافظت از انگشت هنگام دوخت دستی
بشکاف	باز کردن بخیه‌ها

درس دهم: انواع سنجاق و گیره‌های خیاطی

۱. سنجاق ته‌گرد خیاطی (Sewing Pins)

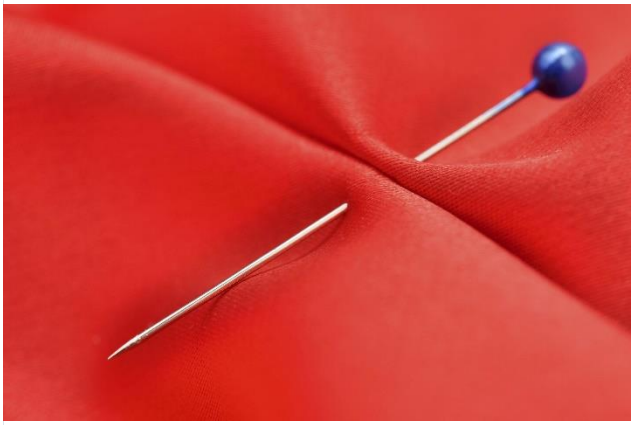
تعریف: سنجاق خیاطی وسیله‌ای باریک و نوک‌تیز است که برای ثابت نگه‌داشتن موقت دو یا چند لایه پارچه به کار می‌رود.

کاربردها:

- ثابت نگه‌داشتن پارچه‌ها پیش از دوخت
- نگه‌داشتن الگو روی پارچه هنگام برش
- مرتب کردن لبه‌ها و درزها
- کمک به حفظ تطابق علامت‌ها و خطوط دوخت

نکته: سنجاق باید متناسب با ضخامت و ظرافت پارچه انتخاب شود. سنجاق ضخیم یا کند ممکن است به پارچه‌های ظریف آسیب برساند.

۲. سنجاق مخصوص پارچه‌های ظریف

این سنجاق‌ها باریک‌ترند و برای پارچه‌هایی مانند ابریشم و بعضی پارچه‌های نازک مناسب‌اند.

- احتمال ایجاد سوراخ بزرگ را کاهش می‌دهند.
- برای پارچه‌های ظریف انتخاب بهتری هستند.

- بهتر است ابتدا روی تکه‌ای از پارچه امتحان شوند

۳. گیره خیاطی (Sewing Clips)

تعریف: گیره خیاطی وسیله‌ای است که بدون فرو رفتن در پارچه، لایه‌ها را موقتاً کنار هم نگه می‌دارد.

کاربردها:

- نگه‌داشتن پارچه‌های ضخیم
- ثابت کردن چند لایه پارچه
- نگه‌داشتن لبه‌های چرم و بعضی پارچه‌هایی که سوراخ سنجاق روی آن‌ها باقی می‌ماند
- نگه‌داشتن نوارها و لبه‌ها پیش از دوخت

۴. سنجاق ته‌مرواریدی و سنجاق سرشیشه‌ای

این نام‌ها بیشتر به شکل سر سنجاق اشاره دارند:

- سرشیشه‌ای: سر سنجاق از شیشهٔ مقاوم به حرارت ساخته شده است و معمولاً در برابر اتوکشی ملایم مقاوم‌تر است؛ با این حال، مشخصات سازنده را بررسی کن.
- سر پلاستیکی: سر سنجاق از پلاستیک ساخته شده و ممکن است در برابر حرارت اتو آسیب ببیند

قانون مهم: پیش از اتوکشی، سنجاق‌ها را خارج کن؛ مگر اینکه مطمئن باشی برای آن کاربرد مناسب‌اند و دستور سازنده اجازه می‌دهد.

۵. تفاوت سنجاق و گیره

ویژگی	سنجاق خیاطی	گیرهٔ خیاطی
روش نگه‌داشتن	با عبور از پارچه	با فشار دادن لایه‌ها
مناسب برای	بسیاری از پارچه‌های معمولی و ظریف، با انتخاب نوع مناسب	پارچه‌های ضخیم یا موادی که سوراخ شدنشان نامطلوب است
اثر روی پارچه	ممکن است سوراخ ایجاد کند	معمولاً سوراخ ایجاد نمی‌کند
نکته ایمنی	نوک تیز دارد	باید از مسیر سوزن چرخ دور باشد

درس یازدهم: اصول اتوکشی در خیاطی

۱. اتوکشی چیست؟

تعریف: اتوکشی فرایندی است که در آن با استفاده از گرما، فشار و گاهی بخار، پارچه و درزهای لباس را شکل می‌دهیم تا لباس مرتب‌تر شود و فرم موردنظر را پیدا کند.

اتوکشی فقط برای صاف‌کردن چروک‌ها نیست؛ در خیاطی حرفه‌ای، بخش مهمی از ساخت لباس است.

۲. کاربردهای اتوکشی

- صاف‌کردن چروک پارچه پیش از برش
- باز کردن درزها پس از دوخت
- خواباندن درزها به یک سمت
- شکل‌دادن به یقه، آستین و قسمت‌های منحنی لباس
- مرتب‌کردن لبه‌ها و سجاف‌ها
- آماده‌کردن لباس برای پرو و مرحله نهایی

الف) اتو

برای صاف‌کردن پارچه، فرم‌دادن به درزها و پرس قسمت‌های مختلف لباس استفاده می‌شود

ب) بالشتک خیاطی (Tailor’s Ham)

بالشتکی مخصوص برای اتوکشی قسمت‌های منحنی مانند سینه، سرشانه و بعضی درزهای فرم‌دار است.

پ) بالشتک یا تخته اتوی آستین (Sleeve Board)

برای اتوکشی آستین‌های باریک و قسمت‌هایی که دسترسی به آن‌ها دشوار است کاربرد دارد

ت) پارچه محافظ اتو (Pressing Cloth)

لایه‌ای بین اتو و لباس قرار می‌گیرد تا احتمال برق‌افتادن، سوختن یا آسیب به سطح پارچه کاهش یابد.

۴. تفاوت اتوکشی معمولی و پرس خیاطی

اتوکشی معمولی: بیشتر برای صاف‌کردن چروک‌ها و مرتب‌کردن پارچه به کار می‌رود.

پرس خیاطی: بیشتر بر کنترل فشار، فرم‌دهی و تثبیت شکل درزها و قسمت‌های لباس تأکید دارد. در خیاطی، گاهی اتو را روی محل قرار می‌دهیم و بلند می‌کنیم؛ کشیدن مداوم اتو روی پارچه همیشه روش درستی نیست.

۵. روش صحیح اتوکشی درز

فرض کن دو تکه پارچه را به هم دوخته‌ای.

۱. ابتدا درز را بررسی کن تا نخ اضافه یا بخیه خراب نداشته باشد.

۲. درز را مطابق الگو و نوع لباس روی سطح اتو قرار بده.

۳. اگر درز باید باز باشد، زاپاس‌های دوخت را از هم جدا کن و با اتو مرتب بخوابان.

۴. اگر درز باید به یک سمت بخوابد، هر دو لایه را در جهت مناسب قرار بده.

	۵. اتو را با دمای مناسب روی محل بگذار و سپس بلند کن؛ اگر لازم بود، این کار را در بخش‌های بعدی تکرار کن. ۶. اجازه بده پارچه کمی خنک شود و شکل درز تثبیت شود

نکته حرفه‌ای: در بسیاری از درزها، ابتدا درز را همان‌طور که دوخته شده می‌خوابانند و سپس زاپاس‌ها را باز می‌کنند یا به سمت موردنظر می‌خوابانند. این کار به مرتب‌شدن دوخت کمک می‌کند.

۶. انتخاب دمای مناسب

دمای اتو باید با جنس پارچه هماهنگ باشد.

جنس پارچه	روش کلی
پنبه	**معمولاً دمای بالاتر را تحمل می‌کند؛ ابتدا برچسب پارچه را بررسی کن.**
پلی‌استر	**دمای پایین‌تر و احتیاط بیشتر لازم است.**
ابریشم	**دمای ملایم و ترجیحاً پارچه محافظ**
پارچه‌های کشباف	**دمای مناسب و فشار کنترل‌شده؛ از کشیدن پارچه خودداری کن.**
پارچه‌های حساس یا ترکیبی	**ابتدا روی تکه اضافی آزمایش کن.**

هشدار: دمای نامناسب ممکن است باعث سوختگی، برق‌افتادگی، تغییر رنگ یا تغییر شکل پارچه شود. همیشه برچسب مراقبت پارچه و دستور سازندهٔ اتو را بررسی کن

هشدار: دمای نامناسب ممکن است باعث سوختگی، برق‌افتادگی، تغییر رنگ یا تغییر شکل پارچه شود. همیشه برچسب مراقبت پارچه و دستور سازنده اتو را بررسی کن

درس دوازدهم: ابزارهای کنترل اندازه و کیفیت دوخت

۱. خطکش اندازه‌گیری درز (Seam Gauge)

کاربرد: اندازه‌گیری مقدار درز، پهنای توگذاری پایین لباس و فاصلهٔ دوخت از لبه پارچه.

- برای درز ۱ سانتی‌متری، فاصلهٔ لبه پارچه تا خط دوخت را ۱ سانتی‌متر اندازه بگیر.
- خطکش را کنار پارچه قرار بده و اندازه را پیش از دوخت کنترل کن.
- اگر الگو مقدار درز دیگری تعیین کرده، همان مقدار الگو را رعایت کن

۲. خطکش شفاف خیاطی

کاربردها:

- رسم و کنترل خطوط مستقیم.
- بررسی فاصله‌ها و اندازه‌های روی الگو.
- کنترل زاویه‌ها و موازی بودن خطوط.

نکته: خطکش شفاف خیاطی با خطکش مخصوص برش چرخشی ممکن است شبیه باشد، اما برای برش با کاتر چرخشی باید خطکش مناسب و مقاوم به تیغه استفاده شود.

۳. گونیا یا خطکش زاویه‌سنج

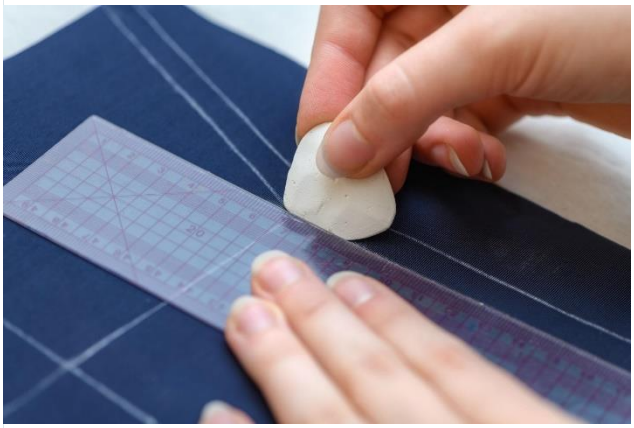
کاربرد: کنترل زاویه قائمه، یعنی زاویه ۹۰ درجه؛ مثلاً هنگام رسم خطوط عمود بر هم در الگو.

اگر خط عمود درست رسم نشود، ممکن است لبه لباس یا خط پایین الگو کج شود.

۴. متر خیاطی

متر خیاطی فقط برای اندازه‌گیری بدن نیست؛ برای کنترل اندازه قطعات الگو و لباس دوخته‌شده نیز کاربرد دارد.

برای نمونه، پس از دوخت پهلوها می‌توانی دور کمر یا دور باسن لباس را اندازه بگیری و با اندازه مورد انتظار مقایسه کنی

کاربرد: علامت‌گذاری خطوط برش، پنس، جای جیب و سایر نشانه‌های الگو.

- گچ باید متناسب با رنگ پارچه انتخاب شود.
- ابتدا روی تکه‌ای از پارچه اضافی امتحانش کن.
- علامت را واضح، اما ظریف بکش.
- پیش از اتوکشی بررسی کن که علامت پاک شده باشد؛ گرما ممکن است بعضی آثار را ماندگار کند.

صابون خیاطی نوعی ابزار علامت‌گذاری است که معمولاً به شکل قطعه‌ای نازک و صاف ساخته می‌شود.

کاربرد: کشیدن خطوط روی پارچه، به‌ویژه برای علامت‌های ظریف.

نکته: هر صابونی برای پارچه مناسب نیست. فقط از نوع مخصوص خیاطی استفاده کن و ابتدا آن را روی تکه‌ای پنهان آزمایش کن.

۳. خودکار یا مداد علامت‌گذاری پارچه

این ابزارها انواع مختلفی دارند:

- مداد یا خودکار محلول در آب: اثر آن با روش تعیین‌شده سازنده و معمولاً با آب پاک می‌شود.
- خودکار محوشونده با حرارت: اثر آن با گرما کم‌رنگ یا ناپدید می‌شود؛ اما ممکن است رد آن در بعضی پارچه‌ها باقی بماند یا در سرما دوباره ظاهر شود.
- مداد مخصوص پارچه: برای بعضی پارچه‌ها و علامت‌های دقیق مناسب است.

قانون مهم: هیچ‌کدام را بدون آزمایش روی تکه اضافی پارچه، روی لباس اصلی استفاده نکن.

۴. رولت خیاطی (Tracing Wheel)

رولت خیاطی چرخ کوچکی با دسته است که روی الگو حرکت داده می‌شود تا خطوط و نشانه‌ها منتقل شوند.

دو نوع رایج دارد:

- دندانه‌دار: ممکن است روی کاغذ الگو رد نقطه‌ای ایجاد کند و برای روش‌های مشخص انتقال الگو به کار برود.
- لبه صاف: برای بعضی روش‌های علامت‌گذاری مناسب است.

رولت را با فشار کنترل‌شده حرکت بده تا به پارچه یا الگو آسیب نزند

۵. کاغذ کاربن مخصوص خیاطی

این کاغذ برای انتقال خطوط الگو به پارچه، با کمک رولت خیاطی استفاده می‌شود.

روش کلی استفاده:

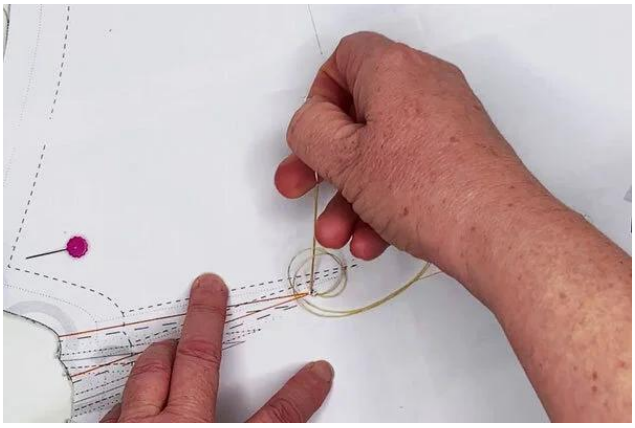
۱. پارچه را روی سطح صاف قرار بده.

۲. کاغذ انتقال مخصوص خیاطی را طبق دستور سازنده زیر پارچه بگذار.

۳.الگو را در محل مناسب قرار بده.

	۴. رولت را روی خطوط الگو حرکت بده. ۵. کاغذ را بردار و واضح بودن علامت‌ها را بررسی کن. رنگ کاغذ باید با پارچه هماهنگ باشد و پیش از استفاده روی پارچه اضافی آزمایش شود

۶. سنجاق و نخ کوک برای انتقال نشانه‌ها

	گاهی استفاده از گچ یا خودکار مناسب نیست؛ مثلاً برای پارچه‌های حساس یا علامت‌هایی که باید از هر دو لایهٔ پارچه قابل تشخیص باشند. در این شرایط می‌توان از کوک شلالی یا شل‌کوک علامت‌گذاری (Tailor’s Tacks) استفاده کرد. نخ کوک، نشانه را روی پارچه مشخص می‌کند و پس از دوخت یا در مرحلهٔ مناسب برداشته می‌شود

۷. جدول انتخاب ابزار

ابزار	کاربرد اصلی
گچ خیاطی	**خطوط برش و دوخت**

صابون خیاطی	**علامت‌های ظریف**
خودکار مخصوص پارچه	**خطوط دقیق و نشانه‌ها**
رولت خیاطی	**انتقال خطوط الگو**
کاغذ کاربن خیاطی	**انتقال نشانه‌ها با رولت**
نخ کوک	**علامت‌گذاری پارچه‌های حساس یا چندلایه**

۸. نکات ایمنی و حرفه‌ای

- **پیش از علامت‌گذاری، راستای پارچه و محل الگو را کنترل کن.**
- **خطوط برش را با خطوط دوخت اشتباه نگیر.**
- **از خودکار معمولی، ماژیک دائمی یا کاغذ کاربن اداری روی پارچه استفاده نکن.**
- **برای پارچه‌های ظریف، روشن، تیره یا حساس، روش انتقال را ابتدا آزمایش کن.**
- **اگر علامتی قرار است زیر اتو برود، مطمئن شو ابزار انتخابی برای آن پارچه و دمای اتو مناسب است.**

درس چهاردهم: ابزارهای دوخت دستی و کوک‌زدن

. سوزن دوخت دستی

سوزن دستی ابزار فلزی باریکی است که برای دوخت پارچه با دست استفاده می‌شود. سوزن‌ها از نظر طول، ضخامت و اندازه سوراخ نخ با هم تفاوت دارند.

کاربردها:

- دوخت دکمه
- کوک‌زدن موقت

- پس‌دوزی و لبه‌دوزی
- تعمیر لباس
- دوخت‌های ظریف و تزئینی

نکته حرفه‌ای: برای پارچه نازک، معمولاً سوزن ظریف‌تر و برای پارچه ضخیم، سوزن مناسب و مقاوم‌تر انتخاب می‌شود. سوزن نباید به‌قدری ضخیم باشد که روی پارچه سوراخ‌های ناخواسته ایجاد کند.

۲. نخ دوخت دستی

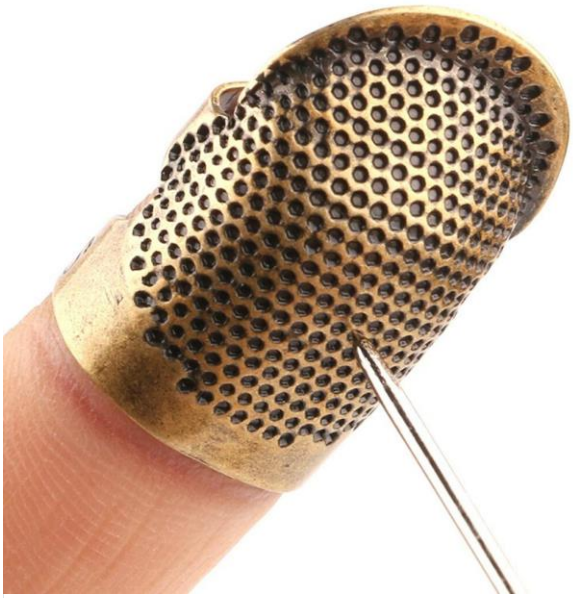

نخ باید با جنس پارچه، نوع دوخت و کاربرد لباس متناسب باشد.

- نخ پلی‌استر: کاربرد عمومی و مقاومت مناسب.
- نخ پنبه‌ای: مناسب برخی پارچه‌ها و کاربردهای خاص.
- نخ ابریشمی: برای بعضی دوخت‌های ظریف و پارچه‌های ویژه.

برای شروع، نخ پلی‌استر باکیفیت و هماهنگ با پارچه انتخاب مناسبی برای بسیاری از دوخت‌های معمولی است

۳. انگشتانه

انگشتانه روی انگشت مناسب قرار می‌گیرد و هنگام راندن سوزن از پارچه، از نوک انگشت محافظت می‌کند.

روش استفاده:

۱. انگشتانه‌ای با اندازه مناسب انتخاب کن.

۲. آن را روی انگشتی قرار بده که با آن انتهای سوزن را فشار می‌دهی.

۳. سوزن را کنترل‌شده حرکت بده و از فشار ناگهانی خودداری کن

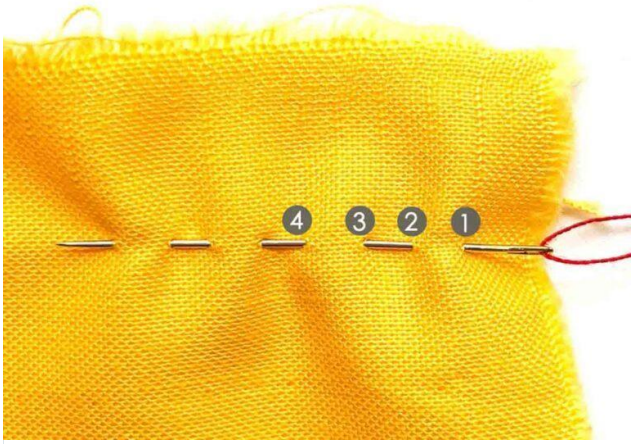
۴. بشکاف خیاطی

بشکاف برای بازکردن بخیه‌های اشتباه یا برداشتن کوک‌های موقت استفاده می‌شود.

روش ایمن: پارچه را صاف نگه دار، بخیه‌ها را یکی‌یکی باز کن و نوک تیز بشکاف را به سمت بدن یا دست هدایت نکن.

۵. کوک چیست؟

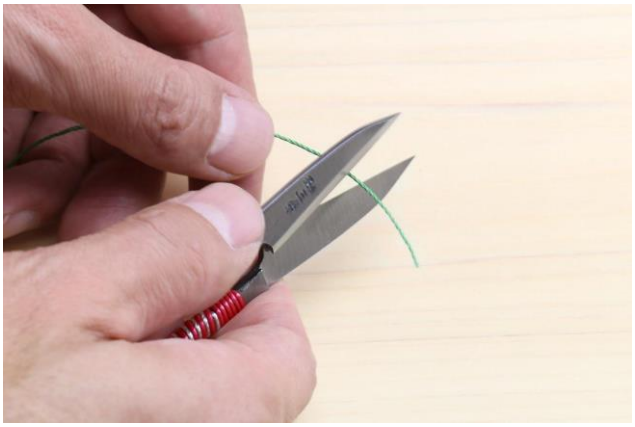
کوک، دوختی است که با عبور دادن سوزن و نخ از پارچه ایجاد می‌شود. بعضی کوک‌ها برای نگه‌داشتن موقت قطعات هستند و بعضی دیگر بخشی از دوخت نهایی لباس‌اند

سه نوع کوک مهم برای شروع:

- کوک ساده یا شلال: سوزن به‌صورت رفت‌وبرگشتی از پارچه عبور می‌کند؛ طول بخیه‌ها به کاربرد بستگی دارد.
- کوک شل یا کوک موقت (Basting): برای نگه‌داشتن قطعات پیش از دوخت اصلی استفاده می‌شود و بعداً برداشته می‌شود.
- پس‌دوزی یا بخیه محکم دستی (Backstitch): برای ایجاد دوخت دستی محکم‌تر از کوک ساده کاربرد دارد.

۶. قیچی کوچک نخ‌چین

این ابزار برای بریدن سر نخ‌های اضافی پس از دوخت به کار می‌رود. هنگام استفاده، نخ را نزدیک پارچه ببر، اما مراقب باش خود پارچه آسیب نبیند

۷. تمرین عملی هنرجو

وسایل موردنیاز: تکه‌ای پارچه اضافی، سوزن دستی، نخ و قیچی کوچک.

۱. نخ را از سوراخ سوزن عبور بده و انتهای آن را مرتب کن.

۲. یک خط مستقیم به طول حدود ۵ سانتی‌متر روی پارچه علامت بزن.

۳. روی خط، چند کوک ساده با فاصله‌های تقریباً برابر بدوز.

۴. پشت و روی پارچه را بررسی کن؛ بخیه‌ها باید مرتب باشند و پارچه نباید جمع شده باشد.

۵. سر نخ را با قیچی کوچک کوتاه کن

درس پانزدهم: ابزارهای چرخ خیاطی و لوازم جانبی آن

هدف این درس این است که هنرجو ابزارهای اصلی چرخ خیاطی را بشناسد، کاربرد هرکدام را بداند و بتواند با رعایت نکات ایمنی از آن‌ها استفاده کند

۱. چرخ خیاطی

چرخ خیاطی وسیله‌ای است که با حرکت سوزن، نخ و سازوکار داخلی خود، بخیه‌های منظم روی پارچه ایجاد می‌کند.

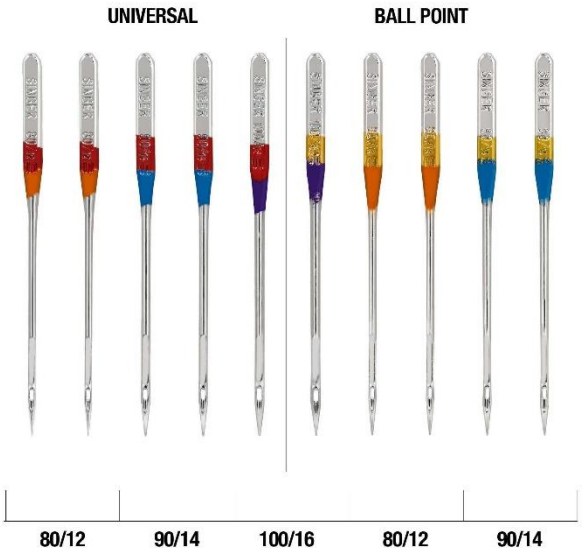
دو گروه اصلی چرخ خیاطی عبارت‌اند از:

- چرخ خانگی: برای تعمیر لباس، دوخت‌های معمولی و بسیاری از پروژه‌های خیاطی خانگی.
- چرخ صنعتی: برای کار مداوم و تولید حرفه‌ای؛ بسیاری از مدل‌ها برای یک نوع دوخت یا کاربرد خاص طراحی شده‌اند.

نکته: همه چرخ‌های خانگی و صنعتی امکانات یکسانی ندارند؛ بنابراین باید دفترچه راهنمای همان مدل را بررسی کرد

۲. سوزن چرخ خیاطی

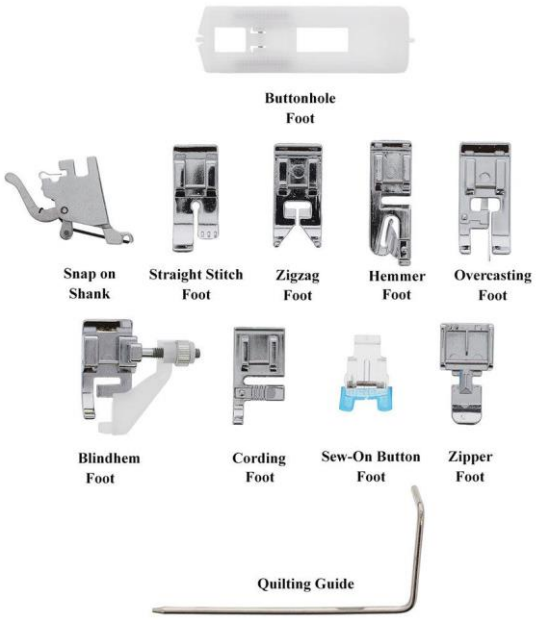
سوزن چرخ خیاطی یکی از مهم‌ترین اجزای دوخت است. انتخاب نامناسب سوزن ممکن است باعث جاافتادن بخیه، آسیب به پارچه یا شکستن سوزن شود

نوع سوزن	کاربرد معمول
یونیورسال	بسیاری از پارچه‌های معمولی
سرگرد یا بال‌پوینت	پارچه‌های کشباف و بافتنی
جین	پارچه‌های ضخیم و جین
استرچ	برخی پارچه‌های کشی
میکروتکس	پارچه‌های ظریف و بافته‌شده متراکم

نکته آموزشی: انتخاب سوزن به نوع پارچه، ضخامت آن و دستور سازنده بستگی دارد. سوزن خم‌شده یا آسیب‌دیده را تعویض کنید.

۳. پایه چرخ خیاطی

پایه، پارچه را هنگام دوخت در جای خود نگه می‌دارد. بسته به نوع دوخت، ممکن است پایه متفاوتی استفاده شود.

- پایه معمولی: برای دوخت مستقیم و بسیاری از دوخت‌های روزمره.
- پایه زیپ: برای دوخت نزدیک دندانه‌های زیپ.
- پایه جادکمه: برای دوخت جادکمه در چرخ‌های مجهز به این قابلیت.
- پایه سردوز یا لبه‌دوز: برای بعضی روش‌های تمیزدوزی لبه پارچه.
- پایه مخصوص دوخت نامرئی: برای برخی مدل‌های چرخ و دوخت‌های خاص.

پایه‌ها در همه مدل‌ها یکسان نیستند؛ هنگام خرید باید با مدل چرخ سازگار باشند

۴. ماسوره و قاب ماسوره

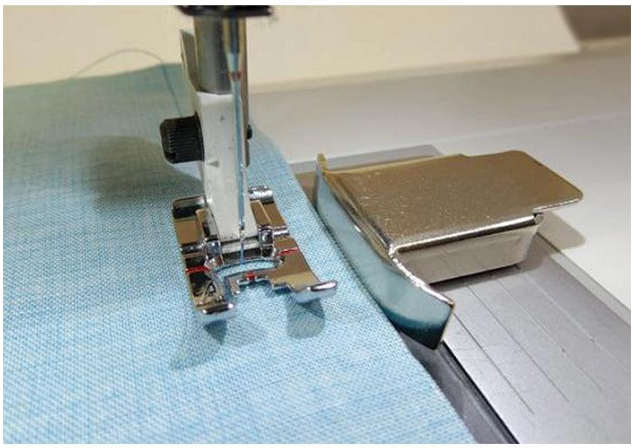
ماسوره: قرقره کوچکی است که نخ زیرین روی آن پیچیده می‌شود.

- قاب ماسوره: در برخی چرخ‌ها ماسوره را در جای خود نگه می‌دارد و به تشکیل درست بخیه کمک می‌کند.

در بعضی چرخ‌ها ماسوره از بالا قرار می‌گیرد و در برخی دیگر قاب ماسوره از جلو یا کنار دستگاه وارد می‌شود

نکته مهم: ماسوره نامناسب، نخ‌پیچی نامنظم یا قرارگیری اشتباه آن ممکن است موجب گره‌خوردن نخ و نامنظم‌شدن بخیه شود.

۵. ابزارهای کمکی چرخ خیاطی

راهنمای درز

کمک می‌کند فاصله دوخت از لبه پارچه یکنواخت بماند. نوع مغناطیسی آن را فقط در صورت سازگاری با چرخ استفاده کنید

برس تمیزکاری

برای پاک‌کردن پرز و گردوغبار از قسمت‌های مجاز دستگاه استفاده می‌شود؛ دستگاه باید خاموش باشد

پیچ‌گوشتی مخصوص

برای باز و بسته‌کردن پیچ‌های مجاز، مانند پیچ نگهدارنده سوزن، طبق دستورالعمل سازنده

پدال و کابل برق پدال سرعت دوخت را کنترل می‌کند. کابل و اتصالات باید سالم و دور از رطوبت باشند.	

۶. نکات ایمنی هنگام کار با چرخ

۱. هنگام تعویض سوزن یا پایه، چرخ را خاموش کنید و در صورت نیاز دوشاخه را از برق بکشید.

۲. انگشتان خود را نزدیک مسیر سوزن قرار ندهید.

۳. پارچه را با فشار نکشید؛ اجازه دهید سازوکار تغذیه چرخ آن را حرکت دهد.

۴. پیش از تمیزکاری یا روغن‌کاری، دستورالعمل همان مدل را بخوانید. همه چرخ‌ها به روغن‌کاری دستی نیاز ندارند.

۵. پیش از دوخت اصلی، روی تکه‌ای از همان پارچه آزمایش کنید

فصل اول: ابزارها و تجهیزات خیاطی

درس شانزدهم: نخ‌کشی و آماده‌سازی چرخ خیاطی خانگی

چرخ خیاطی خانگی معمولاً برای تشکیل بخیه از دو نخ استفاده می‌کند:

- نخ بالایی: از قرقره بالای چرخ وارد مسیر نخ‌کشی می‌شود و از سوراخ سوزن عبور می‌کند.
- نخ زیرین: روی ماسوره پیچیده می‌شود و در محفظه ماسوره قرار می‌گیرد.

این دو نخ هنگام دوخت به هم قفل می‌شوند و بخیه را تشکیل می‌دهند

بخش دوم: آماده‌کردن چرخ

پیش از نخ‌کشی این مراحل را انجام بده:

۱. چرخ را خاموش کن.

۲. چرخ را روی میز محکم و صاف قرار بده.

۳. سوزن را با چرخاندن فلکه دستی به بالاترین نقطه ببر؛ فلکه را طبق راهنمای دستگاه بچرخان.

۴. پایه چرخ را بالا ببر تا بتوانی نخ را به‌درستی در مسیر آن قرار بدهی.

۵. یک قرقره نخ سالم و متناسب با پارچه انتخاب کن

بخش سوم: نخ‌کشی بالای چرخ

در بیشتر چرخ‌های خانگی، مسیر کلی نخ‌کشی به این شکل است:

۱. قرقره: قرقره را روی پایه مخصوص قرار بده.

۲.راهنمای نخ: نخ را از راهنماهای بالای چرخ عبور بده.

۳. مجموعه کشش نخ: نخ باید در مسیر تعیین‌شده دستگاه قرار بگیرد؛ بالا بودن پایه هنگام نخ‌کشی در بسیاری از مدل‌ها به قرارگیری درست نخ بین صفحات کشش کمک می‌کند.

۴. اهرم بالابر نخ: نخ را از اهرمی که بالا و پایین می‌رود عبور بده. جاانداختن نخ در این قسمت بسیار مهم است.

۵. راهنماهای نزدیک سوزن: نخ را از راهنماهای پایین‌تر عبور بده.

۶. سوزن: نخ را از سوراخ سوزن، در جهت مشخص‌شده در دفترچه چرخ، عبور بده

نکته مهم: جهت نخ‌کردن سوزن در همه چرخ‌های خانگی یکسان نیست؛ در بعضی مدل‌ها نخ از جلو به عقب و در بعضی دیگر از پهلو وارد سوراخ می‌شود.

بخش چهارم: قراردادن ماسوره

چرخ‌های خانگی معمولاً یکی از دو نوع محفظه ماسوره را دارند:

- **ماسوره بالایی: ماسوره از زیر صفحه سوزن و از بالا در محفظه قرار می‌گیرد.**

- **ماسوره جلویی: ماسوره داخل قاب ماسوره قرار می‌گیرد و قاب از قسمت جلوی دستگاه وارد می‌شود.**

برای قراردادن ماسوره:

۱.چرخ را خاموش کن.

۲. ماسوره را مطابق جهت مشخص‌شده در دفترچه داخل محفظه قرار بده.

۳. نخ را از شیارها و راهنمای مخصوص عبور بده.

۴. درپوش یا قاب را به‌درستی ببند.

بخش پنجم: بیرون‌آوردن نخ زیرین

در بسیاری از مدل‌ها این کار به روش زیر انجام می‌شود:

۱. انتهای نخ بالایی را با دست نگه دار.

۲. فلکه دستی را به‌آرامی بچرخان تا سوزن پایین برود و دوباره بالا بیاید.

۳. نخ بالایی باید حلقه‌ای از نخ زیرین را بالا بیاورد.

۴. حلقه را بیرون بکش و هر دو سر نخ را زیر پایه و به سمت پشت چرخ هدایت کن.

اگر نخ زیرین بالا نیامد، نخ‌کشی و قرارگیری ماسوره را بررسی کن؛ سوزن خمیده یا نصب نادرست آن نیز می‌تواند مشکل ایجاد کند.

بخش ششم: آزمایش دوخت

یک تکه پارچه اضافی بردار و این موارد را بررسی کن:

- **آیا چرخ دوخت را روان انجام می‌دهد؟**
- **آیا بخیه‌ها یکنواخت‌اند؟**
- **آیا نخ زیر پارچه جمع نشده است؟**
- **آیا نخ بالایی پاره نمی‌شود؟**
- **آیا صدای غیرعادی از چرخ شنیده نمی‌شود؟**

اگر نخ جمع شد یا بخیه‌ها نامنظم بودند، چرخ را خاموش کن و ابتدا نخ‌کشی بالایی و جای‌گذاری ماسوره را بررسی کن. کشش نخ را هم مطابق دفترچه تنظیم کن

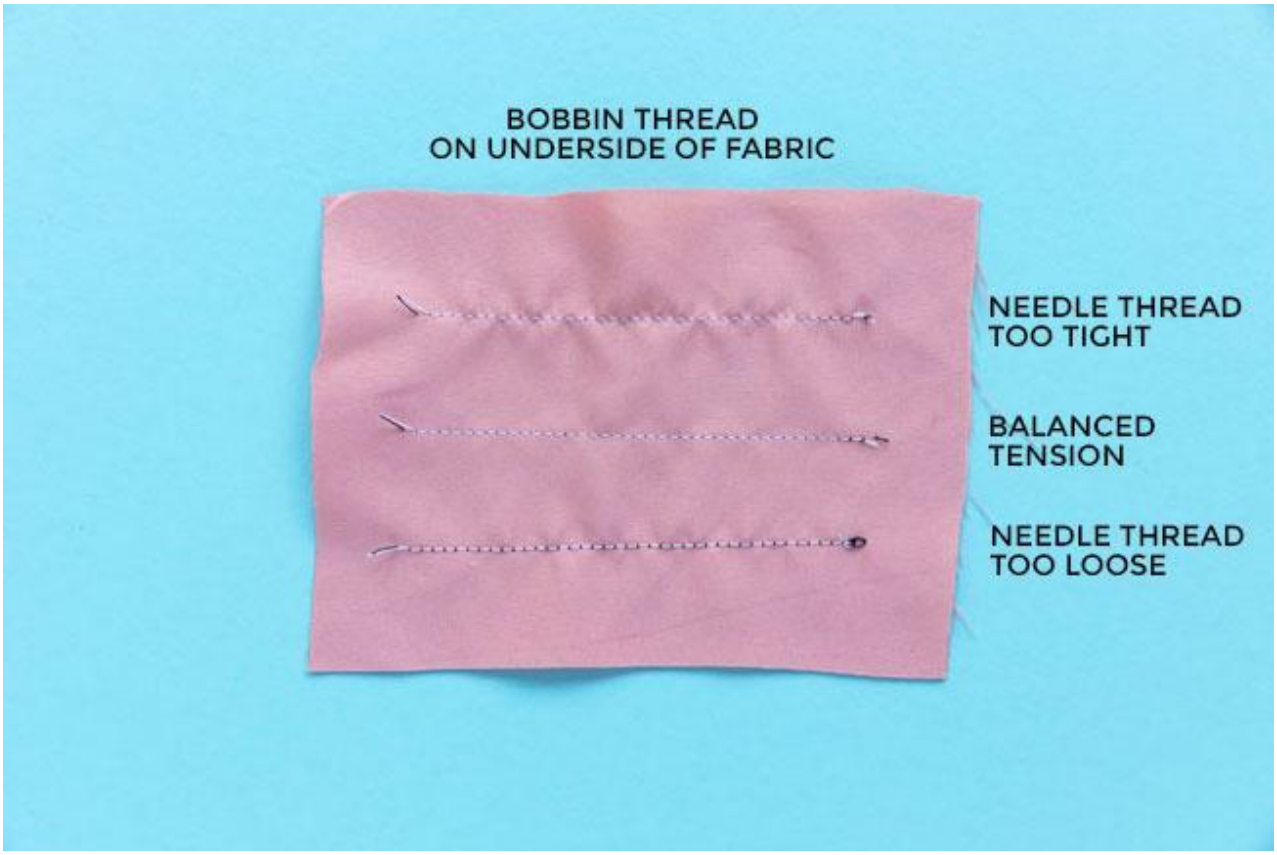
فصل اول: ابزارها و تجهیزات خیاطی

درس هفدهم: تنظیم کشش نخ و شناخت عیب‌های دوخت

در درس قبل یاد گرفتیم چرخ را نخ‌کشی کنیم. حالا باید یاد بگیریم بخیهٔ درست چه شکلی است و اگر دوخت خراب شد، چطور علت آن را پیدا کنیم.

۱. کشش نخ یعنی چه؟

کشش نخ یعنی میزان مقاومتی که نخ هنگام عبور از مسیر چرخ تجربه می‌کند. کشش نخ بالایی و نخ زیرین باید با یکدیگر هماهنگ باشند تا بخیه مرتب تشکیل شود

در یک دوخت مستقیم مناسب

- **بخیه‌ها تقریباً یکنواخت‌اند.**
- **نخ بالایی روی سطح پارچه حلقه‌های شل ایجاد نمی‌کند.**
- **نخ زیرین در سطح روی پارچه به شکل حلقه‌های نامنظم دیده نمی‌شود.**
- **پارچه چروک یا جمع نمی‌شود.**

نکته مهم: همیشه مشکل دوخت به معنی تنظیم نادرست کشش نیست. نخ‌کشی اشتباه، ماسوره نامناسب، سوزن آسیب‌دیده و انتخاب نامناسب سوزن نیز می‌توانند مشکل ایجاد کنند.

۲. پیچ تنظیم کشش نخ بالایی

بسیاری از چرخ‌های خانگی پیچ یا درجه‌ای برای تنظیم کشش نخ بالایی دارند.

برای تنظیم درست:

۱. ابتدا چرخ را مطابق دفترچه نخ‌کشی کن.

۲. از پارچه‌ای مشابه پارچه اصلی برای آزمایش استفاده کن.

۳. یک خط دوخت مستقیم بدوز.

۴. اگر بخیه نامناسب بود، ابتدا نخ‌کشی و ماسوره را بررسی کن.

۵. اگر مشکل ادامه داشت، کشش نخ بالایی را فقط یک درجه تغییر بده و دوباره آزمایش کن.

۶. نتیجه را بررسی کن و در صورت لزوم تنظیم را به‌آرامی ادامه بده.

در چرخ‌های خانگی معمولاً می‌توان از تنظیم پیشنهادی دفترچه شروع کرد؛ عدد مناسب به مدل چرخ، نخ و پارچه بستگی دارد.

۳. عیب‌های رایج دوخت

عیب اول: حلقه‌های نخ زیر پارچه

علت‌های احتمالی: نخ‌کشی اشتباه نخ بالایی، قرار نگرفتن نخ در مجموعه کشش یا مشکل در مسیر نخ.

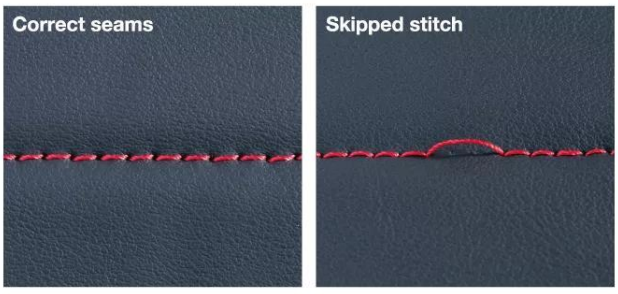
راه‌حل: چرخ را خاموش کن، پایه را بالا ببر و نخ‌کشی بالایی را از ابتدا و طبق دفترچه انجام بده

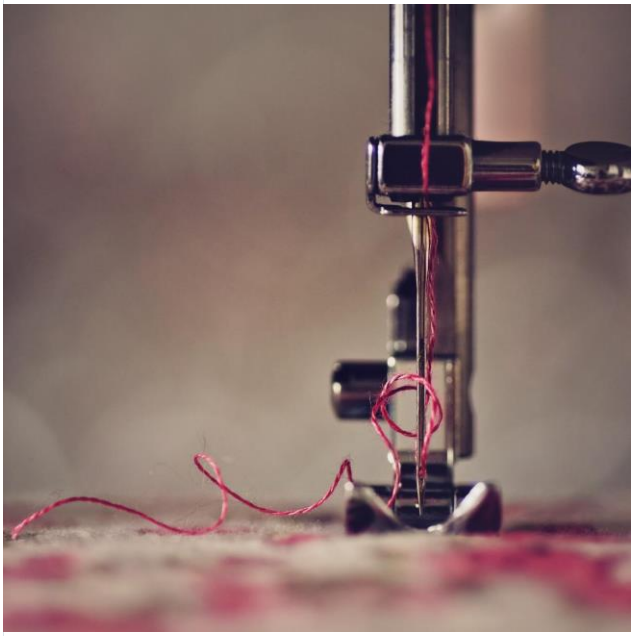

عیب دوم: جاافتادن بخیه

علت‌های احتمالی: سوزن نامناسب، خمیده یا اشتباه نصب‌شده، نخ نامناسب یا ناسازگاری سوزن با پارچه.

راه‌حل: سوزن را بررسی و در صورت نیاز با سوزن مناسب تعویض کن.

عیب سوم: پاره‌شدن نخ

علت‌های احتمالی: نخ آسیب‌دیده، نصب نادرست سوزن، نخ‌کشی اشتباه یا وجود زبری در مسیر نخ.

راه‌حل: نخ، سوزن و مسیر نخ‌کشی را بررسی کن؛ نخ را با فشار نکش

عیب چهارم: جمع‌شدن و چروک پارچه

علت‌های احتمالی: کشش نامناسب نخ، سوزن نامناسب، نخ ضخیم یا تنظیم نامناسب برای پارچه ظریف.

راه‌حل: روی تکه‌پارچه آزمایش کن و سوزن و نخ مناسب انتخاب کن؛ کشش را بدون آزمایش تغییرات بزرگ نده.

۴. قانون طلایی عیب‌یابی

هر وقت دوخت چرخ خراب شد، به این ترتیب بررسی کن:

۱. چرخ را خاموش کن.

۲. نخ بالایی را بررسی کن.

۳. جای‌گذاری ماسوره را بررسی کن.

۴. سوزن را از نظر سلامت و نصب صحیح بررسی کن.

۵. روی تکه‌پارچه آزمایش کن.

۶. اگر مشکل باقی ماند، تنظیم کشش را طبق دفترچه بررسی کن.

اگر چرخ صدای غیرعادی دارد، سوزن مرتب می‌شکند یا مشکل با این بررسی‌ها رفع نمی‌شود، دستگاه را متوقف کن و از تعمیرکار کمک بگیر.

درس هجدهم: شناخت پارچه و انتخاب ابزار مناسب

۱. چرا شناخت پارچه مهم است؟

پیش از برش و دوخت، باید بدانیم با چه نوع پارچه‌ای کار می‌کنیم. پارچه‌ها از نظر ضخامت، میزان کشسانی، بافت، لغزندگی و رفتار هنگام اتوکاری متفاوت‌اند. همین تفاوت‌ها تعیین می‌کنند که چه سوزن، نخ، ابزار علامت‌گذاری و روش دوختی مناسب‌تر است

برای مثال، سوزنی که برای جین مناسب است، لزوماً بهترین انتخاب برای پارچه ظریف ابریشمی نیست.

۲. گروه‌های اصلی پارچه

الف) پارچه‌های بافته‌شده

مانند بسیاری از پارچه‌های نخی، پوپلین و جین. نخ‌ها در دو جهت تار و پود از روی یکدیگر عبور می‌کنند. میزان کشسانی آن‌ها به ساختار و ترکیب پارچه بستگی دارد

ب) پارچه‌های کشباف

مانند جرسی و بسیاری از پارچه‌های تی‌شرتی. این پارچه‌ها ساختار حلقه‌ای دارند و معمولاً به سوزن مناسب کشباف نیاز دارند تا احتمال آسیب به حلقه‌های بافت کمتر شود

ج) پارچه‌های ظریف و لغزنده

مانند برخی انواع حریر و ابریشم. این پارچه‌ها ممکن است هنگام برش جابه‌جا شوند؛ بنابراین سطح کار باید صاف باشد و ابزارها با دقت انتخاب شوند

د) پارچه‌های ضخیم

مانند جین ضخیم و بعضی پارچه‌های کت‌وشلواری سنگین. برای این پارچه‌ها باید سوزن، نخ و تنظیمات چرخ متناسب با ضخامت انتخاب شوند.

۳. انتخاب ابزار مناسب برای هر پارچه

نوع پارچه	انتخاب اولیه مناسب	نکته
نخی معمولی	سوزن یونیورسال	اندازه سوزن با ضخامت پارچه هماهنگ باشد.
کشباف	سوزن بال‌پوینت یا استرچ، متناسب با بافت	از سوراخ‌شدن یا آسیب‌دیدن حلقه‌های بافت جلوگیری شود.
جین ضخیم	سوزن مخصوص جین	از فشار بیش‌ازحد به چرخ خودداری شود.
حریر ظریف	سوزن ظریف مناسب پارچه	ابتدا روی تکه‌ای اضافی آزمایش شود.

این جدول راهنمای اولیه است؛ انتخاب نهایی به جنس دقیق پارچه، نخ و توصیه سازنده چرخ بستگی دارد.

۴. ابزار علامت‌گذاری مناسب پارچه

برای انتقال الگو به پارچه می‌توان از گچ خیاطی، صابون خیاطی یا قلم مخصوص پارچه استفاده کرد.

- **روی پارچه تیره، علامت روشن ممکن است بهتر دیده شود.**
- **روی پارچه روشن، علامت تیره یا رنگیِ سازگار ممکن است مناسب باشد.**
- **روی پارچه ظریف، پیش از علامت‌گذاری اصلی، ابزار را در قسمت اضافی آزمایش کن.**
- **علامت‌ها باید بدون آسیب به بافت و بدون باقی‌ماندن لکه دائمی پاک شوند.**

هشدار: هر قلم یا گچی برای تمام پارچه‌ها مناسب نیست. روش پاک‌کردن را ابتدا روی قسمت پنهان یا تکهٔ اضافی امتحان کن.

۵. آماده‌سازی پارچه پیش از برش

۱. برچسب مراقبت پارچه را بررسی کن.

۲. مشخص کن آیا پارچه پیش از برش به شست‌وشو یا آب‌رفت‌گیری نیاز دارد یا خیر.

۳. پارچه را طبق دستور مراقبت آن آماده کن.

۴. پس از خشک‌شدن، در صورت نیاز با حرارت مناسب اتو کن.

۵. پارچه را روی سطح صاف قرار بده و جهت تار و پود، طرح و خواب پارچه را بررسی کن.

۶. سپس ابزار اندازه‌گیری، علامت‌گذاری و برش مناسب را انتخاب کن

درس نوزدهم: شناخت لایی، زیپ، دکمه و ملزومات لباس

هدف درس: هنرجو بتواند ملزومات اصلی لباس را بشناسد، کاربرد هرکدام را توضیح دهد و برای پروژه خیاطی، گزینه مناسب را انتخاب کند.

۱. لایی خیاطی

لایی لایه‌ای کمکی است که برای افزایش استحکام، حفظ شکل یا جلوگیری از کشیدگی بعضی قسمت‌های لباس به کار می‌رود. لایی در یقه، سجاف، سرآستین، کمربند و برخی قسمت‌های کت استفاده می‌شود.

انواع رایج لایی:

- **لایی چسبی: با حرارت و فشار مناسب به پارچه متصل می‌شود.**
- **لایی بدون چسب: با دوخت به لباس متصل می‌شود.**
- **لایی بافته‌شده: ساختار تار و پود دارد.**
- **لایی نبافته: از الیاف به‌هم‌پیوسته تشکیل شده است.**

نکات انتخاب و استفاده:

۱. لایی باید با جنس، ضخامت و میزان انعطاف پارچه هماهنگ باشد.

۲. پیش از استفاده روی لباس اصلی، آن را روی تکه‌ای از همان پارچه آزمایش کن.

۳. برای لایی چسبی، دما، زمان و فشار اتو را طبق دستور سازنده رعایت کن.

۴. پس از چسباندن، اجازه بده پارچه خنک شود و سپس نتیجه را بررسی کن.

۲. زیپ و انواع آن

زیپ وسیله‌ای برای باز و بسته‌کردن لباس است. انتخاب زیپ به نوع لباس، ضخامت پارچه، محل نصب و میزان استحکام موردنیاز بستگی دارد.

نوع زیپ	کاربرد معمول
زیپ دندانه‌پلاستیکی یا مارپیچی	بسیاری از لباس‌ها و کیف‌ها
زیپ فلزی	شلوار جین، بعضی کت‌ها و لباس‌های مقاوم
زیپ مخفی	دامن، پیراهن و لباس‌هایی که ظاهر زیپ باید کمتر دیده شود
زیپ جداشونده	کاپشن و لباس‌هایی که دو طرف آن‌ها کاملاً از هم جدا می‌شوند

نکته حرفه‌ای: پیش از دوخت، طول زیپ و محل قرارگیری آن را با الگو بررسی کن. برای دوخت نزدیک دندانه‌ها معمولاً از پایه زیپ استفاده می‌شود؛ زیپ مخفی ممکن است به پایه مخصوص خودش نیاز داشته باشد.

۳. دکمه و جادکمه

دکمه برای بستن لباس یا ایجاد جزئیات تزئینی استفاده می‌شود.

انواع رایج دکمه:

- **دکمه دوراهه**
- **دکمه چهارراهه**
- **دکمه پایه‌دار**
- **دکمه فشاری**
- **دکمه تزئینی**

برای انتخاب دکمه باید به وزن لباس، ضخامت پارچه، محل بسته‌شدن و شست‌وشوی لباس توجه کرد.

جادکمه شکافی است که دکمه از آن عبور می‌کند. اندازه جادکمه باید با اندازه و ضخامت دکمه هماهنگ باشد. پیش از ایجاد جادکمه روی لباس اصلی، آن را روی تکه‌پارچه مشابه آزمایش کن.

۴. قزن، قلاب و چسب پارچه‌ای

این ملزومات برای بسته‌شدن لباس یا محکم‌کردن بخش‌های مختلف آن استفاده می‌شوند.

- **قزن و قلاب: برای بعضی دامن‌ها، شلوارها و لباس‌های رسمی.**
- **دکمه فشاری: برای بسته‌شدن سریع در بعضی لباس‌ها و اکسسوری‌ها.**

- **چسب پارچه‌ای قلاب‌دار و حلقه‌دار: برای بعضی لباس‌های کاربردی، کیف‌ها و وسایل پارچه‌ای.**

در انتخاب این ملزومات، مقاومت اتصال، راحتی استفاده و سازگاری با پارچه اهمیت دارد.

۵. کش خیاطی

کش برای ایجاد انعطاف و جمع‌شدن کنترل‌شده در قسمت‌هایی مانند کمر شلوار، مچ لباس و لباس راحتی استفاده می‌شود.

هنگام انتخاب کش به این موارد توجه کن:

- **پهنای کش و محل استفاده**
- **میزان کشسانی و برگشت به حالت اولیه**
- **راحتی تماس با بدن**
- **مقاومت در برابر شست‌وشو**
- **مناسب‌بودن برای پارچه و کاربرد لباس**

پیش از دوخت نهایی، کش را در طول موردنظر آزمایش کن تا لباس بیش از حد تنگ یا گشاد نشود

۶. نوار اریب و نوارهای تکمیلی

نوار اریب معمولاً از پارچه در جهت مورب نسبت به تار و پود تهیه می‌شود. این جهت باعث می‌شود نوار انعطاف بیشتری داشته باشد و بتوان از آن برای تمیزدوزی لبه‌های منحنی استفاده کرد.

کاربردهای رایج:

- **تمیزکردن لبه یقه و حلقهٔ آستین در بعضی مدل‌ها**
- **پوشاندن لبه‌های خام پارچه**
- **ایجاد حاشیه تزئینی**
- **تمیزدوزی لبه‌های منحنی**

نوار باید با ضخامت پارچه و انحنای لبه هماهنگ باشد. برای لبه‌های منحنی، نوار اریب معمولاً از نوار برش‌خورده در راستای تار و پود مناسب‌تر است.

۷. جدول انتخاب ملزومات

کاربرد	ملزومات پیشنهادی
تقویت یقه و سجاف	لایی مناسب پارچه
بسته‌شدن جلوی شلوار	زیپ و دکمه یا قزن متناسب با طراحی
بسته‌شدن پیراهن	دکمه و جادکمه
تنظیم کمر لباس راحتی	کش مناسب
تمیزدوزی لبه منحنی	نوار اریب
بسته‌شدن کاپشن	زیپ جداشونده

این جدول راهنمای عمومی است؛ طراحی لباس و نوع پارچه ممکن است انتخاب دیگری را مناسب‌تر کند

درس بیستم: انواع درزها و روش‌های تمیزدوزی

بخش اول: درز چیست؟

درز (Seam) محلی است که دو یا چند تکه پارچه با دوخت به یکدیگر متصل می‌شوند.

برای مثال، درز پهلو، درز سرشانه و درز آستین، هرکدام محل اتصال قسمت‌های مختلف لباس هستند.

سه اصطلاح مهم را از همین ابتدا از هم جدا کنیم:

1. **درز: محل اتصال قطعات پارچه.**
2. **جای دوخت (Seam Allowance): فاصلهٔ لبهٔ بریده‌شدهٔ پارچه تا خط دوخت.**
3. **تمیزدوزی لبه (Seam Finish): روشی برای جلوگیری از ریش‌ریش‌شدن لبهٔ پارچه و مرتب‌کردن داخل لباس.**

تصویر ذهنی ساده

لبه پارچه

↓ فاصله تا خط دوخت = جای دوخت

خط دوخت

محل اتصال دو قطعه

در الگو، خط دوخت و خط برش لزوماً یکی نیستند؛ جای دوخت بین آن‌ها قرار می‌گیرد.

بخش دوم: انواع مهم درز

۱. درز ساده (Plain Seam)

این درز یکی از رایج‌ترین روش‌های اتصال پارچه‌هاست.

روش اجرا:

۱. دو قطعه پارچه را از روی پارچه روی هم قرار بده؛ یعنی رویه‌های اصلی پارچه رو به یکدیگر باشند.

۲. قطعات را با سوزن ته‌گرد یا کوک ثابت کن.

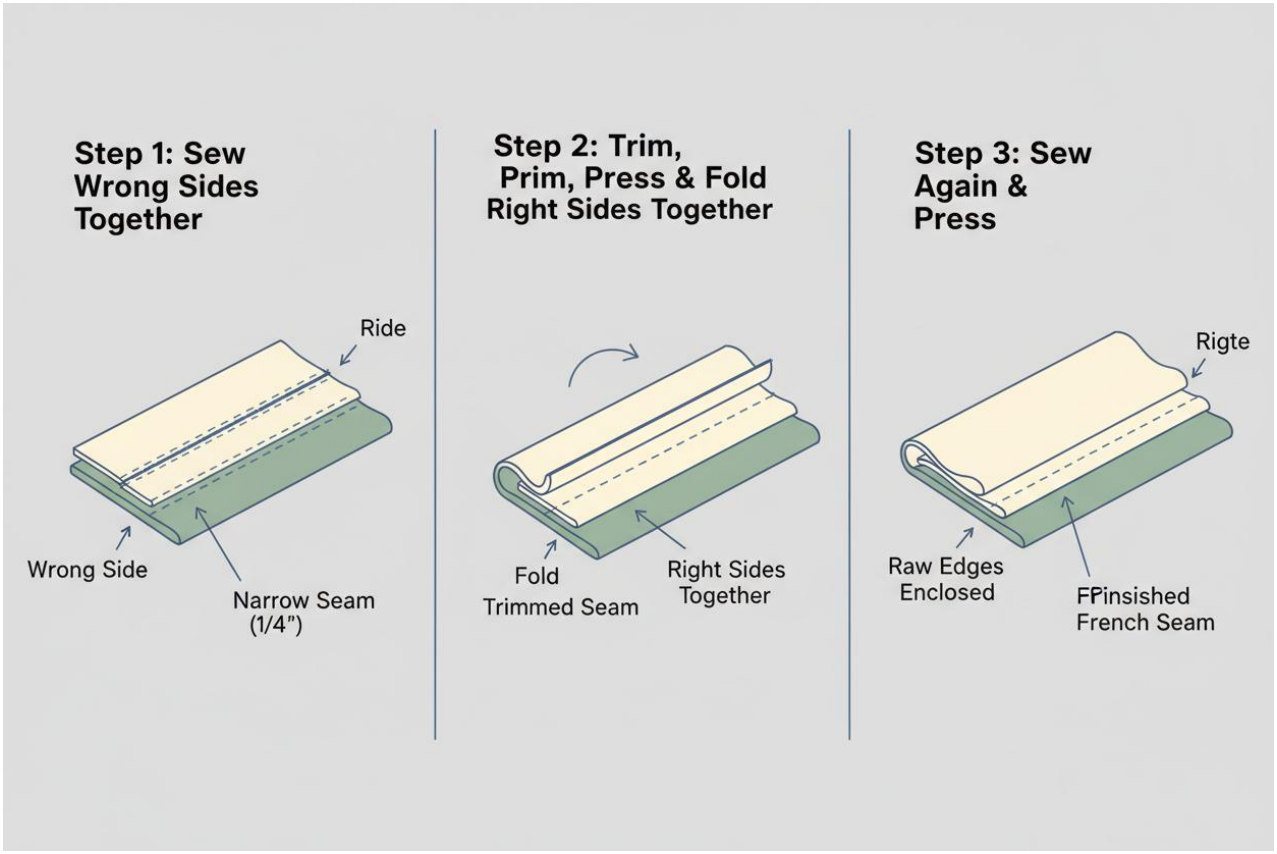
۳. روی خط دوخت مشخص‌شده بدوز.

۴. در صورت نیاز، جای دوخت را اتو کن و باز کن یا به یک سمت بخوابان.

کاربرد: درز پهلو، سرشانه و بسیاری از قسمت‌های لباس.

نکته: در پارچه‌های ریش‌ریش‌شونده، درز ساده به‌تنهایی ممکن است به تمیزدوزی لبه نیاز داشته باشد.

۲. درز فرانسوی (French Seam)

در درز فرانسوی، لبه‌های خام پارچه داخل خود درز پنهان می‌شوند.

کاربرد: پارچه‌های نازک و سبک، مانند بعضی پارچه‌های حریر و لباس‌هایی که داخل مرتب می‌خواهند.

ویژگی: ظاهر تمیز و حرفه‌ای در داخل لباس.

نکته: این درز معمولاً برای پارچه‌های خیلی ضخیم یا قسمت‌های دارای انحنای شدید مناسب نیست.

۳. درز دوبل یا خوابیده (Flat-Felled Seam)

در این روش، لبه‌های خام درز داخل تاها محصور می‌شوند و معمولاً دو ردیف دوخت از بیرون دیده می‌شود.

کاربرد: شلوار جین، پیراهن‌های کار و لباس‌هایی که به درز محکم نیاز دارند.

ویژگی: استحکام بالا و تمیزی هر دو سمت درز.

محدودیت: نسبت به درز ساده ضخیم‌تر است؛ بنابراین برای همه پارچه‌ها مناسب نیست

درز لبه‌دوزی‌شده با نوار (Bound Seam)

در این روش، لبه‌های جای دوخت با نوار پارچه‌ای پوشانده می‌شوند.

کاربرد: لباس‌های آسترندار، کت‌های خاص و لباس‌هایی که داخل آن‌ها نیز باید مرتب باشد.

ویژگی: لبه‌ها پوشیده می‌شوند و ظاهر حرفه‌ای پیدا می‌کنند.

بخش سوم: روش‌های تمیزدوزی لبه پارچه

گاهی خود درز درست دوخته شده است، اما لبه‌های بریده‌شده نخ‌کش می‌شوند. برای جلوگیری از این مشکل از روش‌های زیر استفاده می‌کنیم

۱. دوخت زیگزاگ

لبه پارچه با دوخت زیگزاگ پوشش داده می‌شود. این روش برای بسیاری از پارچه‌های معمولی و زمانی که سردوز در دسترس نیست مفید است

۲. سردوز (Overlock)

دستگاه سردوز لبه را با نخ می‌پوشاند و معمولاً هم‌زمان لبه اضافی را می‌بُرد. روش رایجی برای تولید لباس و تمیزدوزی حرفه‌ای است.

. توگذاری لبه

لبه پارچه یک یا دو بار تا می‌شود و دوخت می‌خورد. این روش برای لبه‌هایی مثل پایین لباس کاربرد دارد؛ البته با توجه به ضخامت پارچه و نوع لبه انتخاب می‌شود

. قیچی دالبر

لبه را به شکل دندانه‌دار برش می‌دهد و ممکن است ریش‌ریش‌شدن بعضی پارچه‌ها را کاهش دهد؛ اما برای همه پارچه‌ها جایگزین سردوز یا دوخت زیگزاگ نیست

بخش چهارم: چطور درز مناسب انتخاب کنیم؟

نوع پارچه یا لباس	انتخاب مناسب
پارچهٔ نخی معمولی	درز ساده همراه با تمیزدوزی مناسب
پارچه نازک و سبک	درز فرانسوی، در صورت مناسب‌بودن مدل
شلوار جین	درز محکم، مانند درز دوبل یا خوابیده
لباس آستردار با داخل مرتب	درز نواردوزی‌شده یا روش مناسب دیگر
پارچه ریش‌ریش‌شونده	درز همراه با تمیزدوزی متناسب با پارچه

انتخاب نهایی همیشه به ضخامت پارچه، میزان کشسانی، مدل لباس، فشار واردشده به درز و امکانات دوخت بستگی دارد.

بخش پنجم: نقش اتو در درزها

اتو فقط برای صاف‌کردن لباس نهایی نیست؛ در حین دوخت هم اهمیت زیادی دارد.

۱. پس از دوخت، درز را با دمای مناسب پارچه اتو کن.

۲. اگر مدل نیاز دارد، جای دوخت را باز کن یا به یک سمت بخوابان.

۳. از کشیدن اتو روی پارچه‌های حساس خودداری کن و ابتدا روی تکه اضافی پارچه آزمایش کن.

۴. برای جلوگیری از برق‌افتادگی، در صورت نیاز از پارچه محافظ اتو استفاده کن.

نکته حرفه‌ای NOVENTRA: دوخت دقیق بدون اتوی مرحله‌ای، همیشه نتیجه تمیز و خوش‌فرم نمی‌دهد.

پایان فصل اول، آغاز فصل دوم

سفری زیبا در دنیای هنر خیاطی

به نام خلاقیت و زیبایی

دوست هنرمند و همراه عزیز،

با پایان فصل اول، نخستین قدم‌های خود را در مسیر دلنشین خیاطی پشت سر گذاشته‌ایم؛ مسیری که با شناخت، یادگیری و تمرین آغاز می‌شود و کم‌کم به خلق لباس‌هایی زیبا و منحصربه‌فرد می‌رسد.

هر مهارتی با یک قدم کوچک شروع می‌شود. شاید در آغاز، بعضی نکته‌ها دشوار به نظر برسند یا نتیجه کار دقیقاً همان چیزی نباشد که انتظار داریم؛ اما صبر، تمرین و توجه به جزئیات، راز پیشرفت در هنر خیاطی است. هر بار که سوزن را به دست می‌گیریم، فرصتی تازه برای آموختن و بهتر شدن داریم.

از اینکه تا اینجا همراه ما بوده‌اید، سپاسگزاریم. امیدواریم آموخته‌های این فصل، پایه‌ای محکم برای ادامه راه شما ساخته باشد و شوق آفرینش را در دلتان زنده‌تر کرده باشد.

و حالا، نوبت فصل دوم است...

در فصل دوم، قدمی تازه برمی‌داریم و با دانسته‌هایی بیشتر، به دنیای کاربردی‌تر و هیجان‌انگیزتر خیاطی وارد می‌شویم. آماده‌ایم تا آموخته‌های خود را گسترش دهیم، با نکته‌های تازه آشنا شویم و با اعتمادبه‌نفس بیشتری به سوی دوخت‌های زیباتر حرکت کنیم.

به یاد داشته باشید: هر لباس زیبا، روزی فقط یک ایده بوده است؛ و هر خیاط ماهر، روزی از همان قدم‌های نخست آغاز کرده است. به خودتان فرصت یادگیری بدهید و از مسیر لذت ببرید.

با آرزوی دوخت‌هایی زیبا، ایده‌هایی تازه و روزهایی سرشار از خلاقیت

به فصل دوم خوش آمدید!

NOVENTRA — هنر خیاطی، از نخستین قدم تا خلق زیبایی